

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra etiky, psychologie a charitativní práce

Diplomová práce

Obnovné programy v církvi

Vedoucí práce: doc. Michal Opatrný, Dr. theol.

Autor práce: Bc. Pavel Kortus

Studijní obor: Teologie služby

Forma studia: Kombinované

2017

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svoji diplomovou práci vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích 19. března 2017

podpis

Děkuji vedoucímu diplomové práce doc. Michalu Opatrnému, Dr. theol.
za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Děkuji také všem, kteří se na mé práci podíleli radou, nebo duchovní podporou.
Bohu díky.

Obsah

Úvod.....	6
1 II. vatikánský koncil	9
1.1 Lumen gentium	10
1.2 Gaudium et spes.....	11
1.3 Dekret o apoštolátu laiků Apostolicam actuositatem	12
1.4 Dekret o misijní činnosti církve Ad gentes.....	12
2. Papežské dokumenty.....	14
2.1 Evangelii nuntiandi (1975)	14
2.2 Catechesi tradendae (1979).....	16
2.3 Christifideles laici (1988)	18
2.4 Redemptoris missio (1990).....	19
2.5 Novo millennio ineunte (2001).....	21
2.6 Deus caritas est (2005).....	22
2.7 Verbum Domini (2010)	24
2.8 Evangelii gaudium (2013)	26
3 Pojem evangelizace.....	30
3.1 Co hlásal Ježíš.....	30
3.2 Co hlásali apoštolové	31
3.3 Kérygma.....	32
3.4 Katecheze.....	35
4. Vybrané obnovné programy	37
4.0.1 Malá společenství.....	37
4.0.2 Modlitba chval	38
4.0.3 Pouliční evangelizace.....	40
4.1 Koinonia Jana Křtitele	40
4.1.1 Vznik.....	40
4.1.2 Spiritualita	41
4.1.3 Oáza	42
4.1.4 Komunita rodin	42
4.1.5 Komunita v Čechách.....	42
4.2 Dům modlitby	43
4.2.1 Pozvání.....	44
4.2.2 Co je a není Dům modlitby	44

4.2.3 Jak vést dům modlitby	46
4.2.4 Vlastní průběh domu modlitby.....	47
4.3 Kurzy Alfa	50
4.3.1 Vznik.....	50
4.3.2 Kurzy Alfa z pohledu účastníka.....	50
4.3.3 Kurzy Alfa z pohledu služebníka - člena přípravného týmu.....	53
4.3.4 Jak kurzy ve farnosti rozběhnout, co je tomu potřebné.....	55
4.4 Farní evangelizační buňky	56
4.4.1 Vznik.....	57
4.4.2 Farní evangelizační buňky v České republice.....	57
4.4.3 Etapy evangelizace.....	58
4.4.4 Průběh setkání buňky	60
4.4.5 Sedm cílů buňky.....	62
4.5 Hnutí Světlo-Život	63
4.5.1 Zakladatel hnutí.....	63
4.5.2 Formace.....	64
4.5.2.1 Evangelizace	65
4.5.2.2 Deuterokatechumenát	65
4.5.2.3 Mystagogie.....	67
4.5.3 Skupinky	67
4.5.4 Osobní modlitba.....	68
4.5.5 Oázové rekolekce	69
4.5.6 Setkání rodin	69
4.5.7 Struktura hnutí.....	70
5 Srovnání vybraných obnovných programů.....	71
6 Závěr	74
Seznam použitých zdrojů.....	76
Církevní dokumenty	76
Elektronické zdroje	77
Seznam zkratk	79
Zkratky na citovanou literaturu.....	79
Abstrakt.....	80
Abstract.....	81

Úvod

Moje bakalářská práce se zabývala problémem nestejně hloubky prožívání víry, potřebou křesťanů prohlubovat svoji víru, a ukázala na jeden z prostředků, sloužící právě k posílení naší víry. Pojednávála o semináři „Život v Duchu“ od Ernsta Sieverse, který nabízí Charismatická obnova. Tato práce by měla na bakalářskou práci navazovat, vždyť toto téma je stále aktuální. Stále při našem prožívání víry procházíme obdobiami, kdy je třeba se znova nadechnout, znova nastartovat, znova naší víru oživit, jinak můžeme dojít až do okamžiku, kdy by prožívání křesťanství pro nás bylo těžkým břemenem, které nemůžeme unést. Kniha Kazatel říká: „Je čas rození i čas umírání, čas sázet i čas trhat; je čas zabíjet i čas léčit, čas bořit i čas budovat; je čas plakat i čas smát se, čas truchlit i čas poskakovat; je čas kameny rozhazovat i čas kameny sbírat, čas objímat i čas objímání zanechat; je čas hledat i čas ztrácet, čas opatrovat i čas odhazovat; je čas roztrhávat i čas sešívát, čas mlčet i čas mluvit; je čas milovat i čas nenávidět, čas boje i čas pokoje (Kaz 3,2-8). Můžeme říci, že je také čas se nad sebou zamyslet, položit si různé otázky: Co se dá zlepšit, nebo narovnat v mém životě? Dělá se mnou něco prožívání mojí víry? Není pro mě chození v neděli do kostela už dávno něco, co není radostnou událostí, ale povinností, která mě obtěžuje? Jak dále vykročit? Papež František nám radí, abychom se navrátili k osobnímu setkání s Ježíšem¹, ale setkal jsem se s Ním vůbec? Jak toto setkání obnovit? A poté, co jsem se s Ním setkal, co dál? Po osvobození posedlého v Gerase jej posílá Ježíš svědčit (srov. Mk 5,19-20), na jiném místě evangelia naopak svědčit zakazuje (např. Mt 8,4). Ale zde právě je nutno odvětit Ježíšovi: Pane, co to po mně žádáš, vždyť víš, že to nejde. Čím srdce přetéká, ústa hovoří. Nejde nemluvit o tom, co pro mě Pán udělal.² Emiliano Tardif píše: „Pravý evangelizátor není ten, kdo jen mluví o Ježíšovi, ale ten, kdo je schopen představit živého Ježíše osobám evangelizovaným, aby říkaly jako samaritáni: "Teď už věříme ne proto, cos nám ty o něm řekla; sami jsme ho slyšeli a víme, že toto je opravdu Spasitel světa" (Jan 4,42). Ale nikdo nemůže přiblížit život vzkříšeného Krista, jestliže předtím

¹ Srov. EG 3

² Srov. VD 91

sám neučinil osobní zkušenost s živým Ježíšem v dnešní době.“³ V souvislosti s naším svědectvím se tedy objevují další otázky: Co hlásat? Jakým způsobem?

Tato práce se v širším slova smyslu týká evangelizace, protože jak nám ukáží církevní dokumenty, evangelizace se netýká jenom lidí kteří neznají Krista, ale má také za úkol znovu nastartovat život víry tam, kde je toho třeba. Všechny obnovné programy v církvi tedy jsou zároveň evangelizační, neboť tam, kde ochabuje život z víry, je třeba nové zkušenosti s Pánem, nové evangelizace. Proto bych rád ukázal alespoň na některé prostředky sloužící jak k prohloubení duchovního života, tak i k oslovení lidí nevěřících, neboť tyto programy či kurzy nejde úplně jednoznačně roztrždit. Cílem práce tedy je popsat a porovnat těchto několik vybraných programů.

V práci popsané evangelizační projekty jsou: Koinonia Jana Křtitele, kurz Dům modlitby jako jeden ze základních evangelizačních kurzů komunity, kurzy Alfa, Farní evangelizační buňky a Hnutí Světlo-Život.

Napřed se ale podíváme na dokumenty II. vatikánského koncilu, a to na věroučnou konstituci o církvi *Lumen gentium*, pastorální konstituci o církvi v dnešním světě *Gaudium et spes*, dále na dekret o apoštolátu laiků *Apostolicam actuositatem* a nakonec také na dekret o misijní činnosti církve *Ad gentes*. Na tyto dokumenty se budeme snažit nahlédnout z pohledu spásy, evangelizace a témat s ní související, tedy také poslání. Dále se podíváme na dokumenty magisteria – na apoštolskou exhortaci *Evangelii nuntiandi* Pavla VI., na některé dokumenty Jana Pavla II. související s touto prací, a to na apoštolskou exhortaci *Catechesi Tradendae*, posynodní apoštolský list *Christifideles laici*, encykliku *Redemptoris missio* a apoštolský list *Novo millennio ineunte*. Dále pak na encykliku *Deus caritas est*, neboť bez lásky nejde nic a veškeré konání bez lásky nikam nevede (srov. 1 Kor 13) a apoštolskou exhortaci *Verbum Domini* Benedikta XVI. Nakonec také na apoštolskou exhortaci *Evangelii gaudium* papeže Františka. Tyto dokumenty jsem vybral podle toho, jak vypovídají o dalších tématech potřebných pro tuto práci, také abychom se podívali, jak se vyvíjelo a jak bylo chápáno pojetí evangelizace.

Před vlastním popisem evangelizačních programů poukážeme na některá témata, související s evangelizací – podíváme se, co hlásal Ježíš, co hlásali apoštolové, dále se podíváme, jestli je nějaký rozdíl mezi kerygmatem a katechezí. Podíváme se také, co to

³ TARDIF, E. FLORES, J. H. P. *Ježíš mě učinil svým svědkem*, Praha: Portál 1993 ISBN 80-85282-48-8 str. 40

jsou malá společenství, co je pouliční evangelizace a dále si něco povíme o modlitbě chval, neboť modlitbu chval praktikují ve větší či menší míře všechna zmiňovaná společenství, je také součástí většiny obnovných programů. Navíc, modlitba chval se může stát i samotným obnovným programem.

1 II. vatikánský koncil

II. vatikánský koncil byl koncilem církve o církvi. Zaměřoval pohled dvěma směry: Jak církev vidí sama sebe, pohled ad intra, a otevření se církve světu, pohled ad extra. Do tohoto dělení zapadají všechny dokumenty II. vatikánského koncilu. Byl koncilem pastorálním, koncilem péče církve o lidi. Jeho zaměření bylo široké, od např. obnovy liturgie až po otázky týkajících se např. důstojnosti člověka, jeho základních práv, svobody, ateismu, ... Koncilní otcové se snažili na základu, který je dán, jímž je Ježíš Kristus a jeho milost, o konfrontaci se současností, popřípadě i vyhlédnout do budoucnosti a jít jí vstříc.⁴ Předkoncilní církev procházela obdobím, kdy se uzavírala působení světa a zaujímal obranné postoje, zaujímal vůči modernímu světu odmítavý postoj. S II. vatikánským koncilem dochází k narovnání postojů církve vůči světu, svět už není protivník a církev přichází s nabídkou pomoci.⁵ Církev se projevuje jako církev učící, ale také naslouchající, hledající, bádající a dialogující. Je to církev, která se otevírá všem, která chce spolupracovat na budování lidštějšího světa. Nejde o zesvětštění církve, ale o přikázání lásky, aby hlásala evangelium. Toto hlásání ale také souvisí s účinnou pomocí, vždyť církev nemůže být lhostejná k péči o blaho lidí.⁶ Koncilní otcové používají v souvislosti s koncilem slovo „aggiornamento“. Mohli bychom ho přeložit jako aktualizace či obnova, prof. Skalický poukazuje na význam „zesoučasnění“. Je to návrat k základům, upevnění toho, co je v církvi trvalé, podstatné a neměnné, návrat k Písmu svatému a Otcům.⁷ Tato obnova je programem nejen pro celý koncil, ale také pro pokoncilní dobu, je programem jednotlivců i společenství. Obnova církve je základem a začátkem tzv. druhé evangelizace.⁸ Nové šíření evangelia se týká celé církve. Jde jak o novou a hlubší sebeevangelizaci celé církve, tak také se týká oddělených křesťanských společenství. Nová evangelizace se týká také sekularizovaných křesťanských zemí a lidstva.⁹ II. vatikánský koncil se tak stal

⁴ Srov. *Dokumenty II. vatikánského koncilu*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2002 ISBN 80-7192-438-5 předmluva, s. 12-23.

⁵ Srov. SKALICKÝ, K. *Radost a naděje*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2000 ISBN 80-7192-430-X, str. 249-251

⁶ Srov. Tamtéž str. 251-260

⁷ Srov. Tamtéž str. 226-228

⁸ Srov. POJAVNIK, I. *Mysterium koncilu*, Olomouc: Matice cyrilometodějská s.r.o., 1998 ISBN neuvedeno, str. 126-140

⁹ Srov. Tamtéž, str. 139-140

základem pro novou evangelizaci. „Tato nová evangelizace neznamena žádná nové evangelium Je nová, pokud jde o její horlivost, metody a výrazové prostředky.“¹⁰

Ivan Pojavnik tedy vidí novou evangelizaci jako plod II. vatikánského koncilu. Také já se pokusím v této práci pohlížet na koncilové dokumenty z pohledu evangelizace a pohledů s ní spojených, tedy spásy a poslání.

1.1 Lumen gentium

Věřoučná konstituce o církvi Lumen gentium charakterizuje církev jako společenství božího lidu, společenství putující. Církev je poslána, aby zahrnovala láskou všechny postižené lidskou slabostí, aby v chudých a trpících viděla obraz trpícího Krista. Aby překonáváje nesnáze, zjevovala Kristovo tajemství.¹¹

Konstituce se mimo jiné zabývá otázkou spásy, a to spásou křesťanů i nekřesťanů. Ve článku o katolických věřících posvátný sněm učí: „... Tato putující církev je nutná ke spáse. Neboť jedině Kristus je prostředník a cesta ke spáse a on se pro nás stává přítomným ve svém těle církvi. On sám výslovným zdůrazněním víry a křtu potvrdil zároveň i nutnost církve, do které lidé vstupují křtem jako branou. Proto by nemohli být spaseni ti lidé, kteří vědí, že Bůh prostřednictvím Ježíše Krista založil církev jako nezbytnou, a přesto by nechtěli do ní vstoupit anebo v ní vytrvat... Kdo však nevytrvá v lásce, nedosáhne spásy, i kdyby byl začleněn do církve.“¹² Konstituce tak správně interpretuje výrok, že mimo církev není spásy: Pokud se někdo setkal s Ježíšem Kristem ve své katolické církvi a ze své vůle církev opustil, tzn., že opustil prostředí spásy, pro takového člověka není spásy. Toto dogma tedy bylo vyhlášeno kvůli heretikům, kvůli těm, kdo se odvraceli od Krista. V článku o nekřesťanech koncilní otcové učí, že „i lidé, kteří ještě nepřijali evangelium, jsou různými způsoby zaměřeni k Božímu lidu,“¹³ nějakým způsobem se na ně plán spásy vztahuje. Sem patří především židovský národ, ale také muslimové, kteří se drží víry Abrahámovy. Bůh chce, aby všichni lidé byli spaseni, proto není daleko ani od těch, kteří hledají neznámého Boha v mlhavých stopách a obrazech, ani od těch, kteří s upřímným srdcem hledají Boha a snaží se plnit

¹⁰ Tamtéž, str. 258-259

¹¹ Srov. LG 8

¹² LG 14

¹³ LG 16

jeho vůli podle svého svědomí, také od těch, kteří se snaží o dobrý život.¹⁴ „Cokoli je u nich dobré a pravdivé, považuje církev za přípravu na evangelium, za dar od Boha, jenž osvěcuje každého člověka, aby nakonec měl život.¹⁵ Dále jsou lidé, kteří „žijí a umírají bez Boha a jsou vydáni napospas meznímu zoufalství.“¹⁶ Proto církev stále vysílá hlasatele evangelia, „aby příkladem svého života, vírou, nadějí a láskou hlásali Krista druhým lidem.“¹⁷

1.2 Gaudium et spes

Církevní otcové nám představují církev otevřenou světu, církev s otevřenou náručí, církev, která má starost o člověka. Toto otevření vystihuje hned první věta pastorální konstituce o církvi v dnešním světě: „Radost a naděje, smutek a úzkost lidí naší doby, zvláště chudých a těch, kteří nějak trpí, je radostí a nadějí, smutkem a úzkostí Kristových učedníků, a není nic opravdu lidského, co by nenašlo v jejich srdci odezvu.“¹⁸ Člověk je stvořený Bohem, je však nakloněn i ke zlu, protože je dotčen hříchem. Navíc „vidí, že sám není schopen nápor zla doopravdy přemoci,“¹⁹ proto potřebuje pomoc, potřebuje osvobodit, spasit. Spása má počátek už tady, v tomto světě, ale jedná se také o život věčný, vždyť člověka trápí také strach ze smrti. Ježíš však svou smrtí na kříži a vzkříšením „otevřel cestu. Jdeme-li po ní, život i smrt se posvěcují a nabývají nového smyslu.“²⁰ Otázka spásy se netýká jenom křesťanů, ale všech „lidí dobré vůle, v jejichž srdci neviditelně působí milost.“²¹ V Božím plánu je „sjednotit v Kristu vše, co je na nebi i na zemi“ (Ef 1,10), proto církev neustále pracuje na tom, „aby přišlo Boží království a uskutečnila se spása celého lidstva.“²²

V další části konstituce se koncilní otcové zabývají dalšími úlohami křesťanů ve světě. V kapitole o rodině píše: „Budou-li rodiče předcházet příkladem a rodinnou

¹⁴ Srov. Tamtéž

¹⁵ LG 16

¹⁶ Tamtéž

¹⁷ LG 31

¹⁸ GS 1

¹⁹ GS 13

²⁰ LG 22

²¹ Tamtéž

²² GS 45

modlitbou, pak děti a vůbec všichni, kdo žijí v rodinném kruhu, naleznou snadněji cestu lidskosti, spásy a svatosti.“²³

Stejně jako Bůh zjevil svého Syna do určité doby a kultury, tak i církve dále hlásala a hlásá Kristovo poselství do všech dob a kultur. „Kristova radostná zvěst nepřetržitě obnovuje život a kulturu kleslého člověka a tepe a odstraňuje omyly a zlořády, které vplývají ze stále hrozícího pokušení k hříchu. Neustále očišťuje a povznáší mrav národů.“²⁴ Tedy evangelizace mimo jiné obohacuje a povznáší kultury.

Dále se pastorální konstituce zabývá hospodářsko-společenským životem, politikou a věnuje se otázce míru. „Úkolem církve je podporovat a povznášet všechno, co je v lidské společnosti pravdivé, dobré a krásné, proto když se věrně drží evangelia a vykonává ve světě své poslání, upevňuje se mír mezi lidmi k Boží slávě.“²⁵

1.3 Dekret o apoštolátu laiků *Apostolicam actuositatem*

Otázce evangelizace se věnuje také dekret o apoštolátu laiků *Apostolicam actuositatem*. Ježíšovo jdi a hlásej (srov. Mk 16,15) neplatí jen pro kněze, ale poslání je pro každého křesťana.²⁶ „Konají skutečný apoštolát, když se snaží evangelizovat a posvěcovat lidi, a také pronikat a zdokonalovat časný řád duchem evangelia“.²⁷ Potřebný je apoštolát laiků – jednotlivců, tak i společenství. Nejedná se pouze o svědectví života, ale i hlásání Krista slovy, jak věřícím – k prohloubení života víry, tak nevěřícím.²⁸ Samotná účinnost hlásání ale závisí na zkušenosti a vztahu s Kristem.²⁹ Proto laici mají využívat nabízené prostředky k posílení vlastního života víry – duchovní obnovy, duchovní cvičení, schůze, konference a další.³⁰

1.4 Dekret o misijní činnosti církve *Ad gentes*

²³ GS 48

²⁴ GS 58

²⁵ GS 76

²⁶ Srov. AA 33

²⁷ AA 2

²⁸ Srov. AA 6

²⁹ Srov. AA 4

³⁰ Srov. AA 32

Misie jsou „zvláštní akce, kterými hlasatelé evangelia posílají církvi a jdoucí do celého světa, plní úkol hlásat evangelium a zakládat církve mezi národy nebo skupinami, které dosud v Krista nevěří. Vlastním cílem misijní činnosti je evangelizace a zasazení církve do půdy v národech nebo skupinách, kde ještě nezapustila kořeny.“³¹ Misie ale také slouží k prohlubování víry křesťanů v církvích už dávno založených.³² Místní církve je také posílána „k těm, kdo v Krista nevěří a kdo s ní žijí na témže území, aby svědectvím života jednotlivých věřících a celé obce byla pro ně znamením, které odkazuje na Krista.“³³ Misionář musí být člověk modlitby, člověk víry, člověk, který žije evangelium. Musí být schopen se po vzoru sv. Pavla všem stát vším (srov. 1 Kor 9,22).³⁴

³¹ AG 6

³² Srov. AG 19

³³ AG 20

³⁴ Srov. AG 24, 25

2. Papežské dokumenty

Nejen v dokumentech II. vatikánského koncilu, ale i v dokumentech magisteria je možné nahlédnout, kterým směrem vane vítr Ducha. Ježíšovo jdi a hlásej (srov. Mt 28,19-20) je stále stejně platné, tehdy i nyní. Proto se podíváme na papežské dokumenty nejen z pohledu evangelizace, ale i další „výbavy“ potřebné k poslání, budeme tedy také hledat odpovědi na otázku co hlásat a jakým způsobem.

2.1 Evangelii nuntiandi (1975)

Papež Pavel VI. nás v úvodu exhortace staví před otázku, zdali je církev „schopna hlásat evangelium a vkládat je do lidských srdcí s přesvědčením, duchovní svobodou a účinností?“³⁵

Exhortace vychází od Krista – hlasatele evangelia. Co tedy hlásal Kristus? Hlásal Boží království a spásu.³⁶ Jádrem radostné zvěsti je spása, která ale nemá jen eschatologický rozměr – život po smrti, ale také osvobození od všeho, co člověka utlačuje. Je to dar, který si nelze zasloužit, je to projev Boží lásky. Člověk se musí obrátit – je to změna pohledu, změna života, životního stylu, život s pohledem upřeným na Krista.³⁷ Základem je Ježíš Kristus, Boží syn, který se stal člověkem, zemřel, vstal z mrtvých a seslal nám Ducha svatého.³⁸ „Církev existuje právě proto, aby hlásala evangelium“³⁹, tedy bez hlásání evangelia není církev – hlásání je vlastním posláním církve. Aby církev mohla evangelizovat, musí také být evangelizována – „aby si uchovala svěžest, nadšení a sílu potřebnou k hlásání evangelia.“⁴⁰

Jak kázat tuto radostnou zvěst? Žitím evangelia, musí existovat vztah mezi evangeliem a konkrétním životem člověka. Svatý Pavel napsal „všem jsem se stal vším, abych získal aspoň některé“ (srov. 1 Kor 9,22). Papež zmiňuje vlídné jednání, zájem o život a osudy druhých, usilování o všechno, „co je šlechetné a dobré.“⁴¹ „Nelze

³⁵ EN 4

³⁶ Srov. EN 8, 10

³⁷ Srov. EN 9-12

³⁸ Srov. EN 12

³⁹ EN 14

⁴⁰ EN 15

⁴¹ EN 21

ale mluvit o skutečné evangelizaci, jestli se při ní nehlásá i jméno, učení, život, zaslíbení, království a tajemství Ježíše z Nazareta, Božího Syna.“⁴² Tedy bez výslovného hlásání Ježíše evangelizace nemá dlouhou účinnost.

Jak už jsme řekli, základem evangelizace je Ježíš Kristus, Boží syn, který se stal člověkem, zemřel, vstal z mrtvých a seslal nám Ducha svatého. Spása je Boží dar, který se týká celého člověka – tedy i pozemského života, má transcendentní rozměr, je eschatologická – naplňuje se ve věčnosti. Evangelizace zahrnuje i prorocké hlásání nadpřirozeného světa, nelze je omezovat pouze na hospodářskou, politickou a kulturní stránku. Týká se všech oblastí člověka, včetně orientace k absolutnu, k Bohu.⁴³

Dále se Pavel VI. zabývá evangelizačními metodami. Jako nejdůležitější vidí svědectví, a to svědectví životem. Jestliže evangelium nežiju, nežiju to, v co věřím, co hlásám, druhý se okamžitě rozhodne, že to pro něj také není důležité. Hodnověrný tedy není učitel, ale svědek, popřípadě učitel, který je zároveň svědkem.⁴⁴ Lidé potřebují svědky, kteří hlásají – svatý Pavel píše: Jak mohou uvěřit, když o něm neslyšeli ... Víra je z hlásání (srov. Řím 10,14-17).

Důležitá forma evangelizace je také bohoslužba slova, kázání, Boží slovo a kázání při udělování všech svátostí. Další z metod je vyučování katechismu. Ve službě evangelizaci také mohou být sdělovací prostředky, ale nesmí to být jediná forma evangelizace, musí zde být i osobní forma, tedy oslovení druhé osoby.

Evangelizace musí proniknout přímo do života, musí zde být i žitý vztah mezi Božím slovem a svátostmi. Mezi evangelizační metody patří i lidová zbožnost – je to forma evangelizace, která ale může být vystavena pronikání náboženských odchylek.⁴⁵

Ježíš Kristus řekl „jděte do celého světa a kaďte evangelium všemu stvoření“ (Mk 16,15). Odpověď na otázku, komu kázat, tedy je: Všem. Těm, kdo neznají Ježíše, také pokřtěným, kteří nežijí víru. Evangelizace se obrací i na ty, kdo vyznávají nekřesťanská náboženství – v jejich náboženských textech jsou rozesety zárodky Božího slova, která se mohou stát základem pro evangelijní přípravu. Církev se musí věnovat i těm, kteří věří – musí prohlubovat a posilovat jejich víru. Církev se také obrací na komunity věřících, které mohou a mají evangelizaci zprostředkovat víru druhým. Komunity musí být napojeny na církev, čerpat z Božího slova, musí být ve

⁴² EN 22

⁴³ Srov. EN 27-33

⁴⁴ Srov. EN 41

⁴⁵ Srov. EN 41-48

společenství s pastýři, musí si být vědomy, že církev se může realizovat i jinak, než v jejich společenství. Musí být univerzální – musí se vyhýbat sektářství.⁴⁶

K hlásání je povolána celá církev – týká se biskupů ve spojení s Petrem a pod jeho vedením – jsou oprávněni učit v církvi zjevené pravdy, jsou učiteli víry. Hlásání evangelia je cílem každé činnosti církve. Poslání hlásat evangelium se týká i řeholníků, někteří vydávají tiché svědectví o svatosti, jiní přímo hlásají Ježíše Krista – jsou i v misiích. Poslání jsou i laici – mají evangelizovat tam, kde žijí – ve světě, v rodině. Evangelizační činnost rodiny je důležitá, rodina je domácí církev. Evangelizace se týká i mládeže – má být evangelizována, také má ale sama evangelizovat.⁴⁷

Evangelizace není možná bez působení Ducha svatého. Duch svatý sestoupil i na Ježíše před jeho působením (srov. Mt 3,16). Různé evangelizační metody jsou účinné, ale bez Ducha svatého nic není možné, jeho působením proniká evangelium do srdce člověka. Proto je zde kritický pohled na církev – žiju, co hlásám? Hlásám Boha, kterého znám – důležitá je osobní zkušenost a dále prostý život, modlitba, láska, poslušnost, pokora, vnitřní svoboda a sebezápor – tedy žití evangelia. Jednota mezi křesťany je i cestou a nástrojem evangelizace. Evangelium je slovo pravdy. Je to pravda, která osvobozuje, přináší mír do srdce, radost. Je třeba tuto pravdu nevnucovat, ale ukázat a hlásat evangelní pravdu a spásu v Ježíši Kristu.⁴⁸

V závěru exhortace papež píše: „Díky Božímu milosrdenství se mohou lidé spasit i jinými cestami, když jsme jim my nehlásali evangelium. Ale budeme se moci spasit my sami, jestli z nedbalosti, ze strachu, ze studu či proto, že jsme se nechali svést falešnými názory, zanedbáme jeho šíření?“⁴⁹

2.2 Catechesi tradendae (1979)

Papež Jan Pavel II. se v této apoštolské exhortaci zabývá úlohou katecheze v církvi. Mimo jiné definuje katechezi jako výchovu dětí, mládeže a dospělých k víře. „Její obsahem je zejména výklad křesťanského učení uceleným způsobem s cílem uvádět do plného křesťanského života. Z tohoto hlediska katecheze obsahuje více jednotlivých

⁴⁶ Srov. EN 49-58

⁴⁷ Srov. EN 59-73

⁴⁸ Srov. EN 74-80

⁴⁹ EN 80

složek pastoračního poslání církve, aniž by však s nimi splývala. Tyto složky mají katechetický ráz a buď katechezi připravují, anebo z ní vyplývají. Jsou to: prvotní hlásání evangelia čili jeho misionářské šíření pomocí kerygmatu, jehož účelem je vzbudit víru; apologetika, neboli hledání důvodů pro víru, vlastní křesťanský život; slavení svátostí; plné začlenění do církevního společenství; vydávání apoštolského a misijního svědectví... Katechezi a evangelizaci nelze ani od sebe odloučit, ani mezi nimi není rozpor či naopak totožnost, nýbrž se navzájem nutně spojují a doplňují.“ Hlásání evangelia je „bohatou, složitou a dynamickou skutečností složenou z prvků, anebo chceme-li – ze základních a navzájem odlišných složek, které je třeba chápat v jejich celku a v jednotě. Katecheze je právě jednou z těchto složek celého evangelizačního procesu.“⁵⁰ Papež dále píše: „Zvláštní ráz katecheze, jímž se liší od prvotního hlásání evangelia zaměřeného na osobní obrácení k víře, má dvojí cíl: působit, aby víra dozrávala, a vychovat opravdového Kristova učedníka tím, že mu umožňuje stále hlubší a uspořádanější poznávání osoby a poselství Krista, našeho Pána. Avšak v každodenní praxi tato nejlepší vyučovací cesta musí brát v úvahu, že k první evangelizaci často vůbec nedošlo.“⁵¹ Hlásání kerygmatu předchází následnému katechetickému působení. Církevní obec má ve vztahu ke katechezi dvojí povinnost: „Jednak se má starat o výchovu svých členů ve víře, jednak je má i přijmout a vytvářet takové lidské a věcné prostředí, v němž budou moci žít co nejdokonaleji podle toho, co se naučili. Stejně tak má katecheze vztah i k misijní činnosti. Byla-li, dobře prováděna, křesťané sami se starají o to, aby vydávali svědectví o své víře, aby ji předávali svým dětem, seznamovali s ní i ostatní a aby všemožně sloužili lidstvu. Tímto způsobem se díky katechezi evangelní kerygma – jež svým prvním vřelostí proniknutým hlásáním jednoho dne tak otřásl člověkem, že ho přivedlo k rozhodnutí, aby se vírou zasvětil Kristu – pozvolna prohlubuje a rozvíjí v tom, co z něho vyplývá; je vysvětlováno výukou, jež vyžaduje i souhlas rozumu, a vede k praktickému křesťanskému životu v církvi a ve světě. To vše nemá menší evangelní význam než samotné kerygma... Pravdy, jež katecheze prohlubuje, jsou tytéž, jež se dotkly srdce člověka, když je slyšel poprvé. Čím hlouběji se tyto pravdy poznávají, tím více se stávají podnětnějšími a rozhodnějšími pro život.“⁵²

⁵⁰ CT 18

⁵¹ CT 19

⁵² CT 24-25

2.3 Christifideles laici (1988)

Papež Jan Pavel II. se v tomto posynodním apoštolském listu, jak už sám název ukazuje, zabývá posláním laiků v církvi a ve světě.

Povolání ke svatosti je prvním a základním povoláním, je to povolání ke svatému životu, k dokonalosti lásky. Toto povolání ale má stálou platnost, je to neustálý proces. Všichni jsme vyzýváni „k růstu, neustálému zrání a přinášení stále hojnějších plodů.“⁵³ Všichni jsme voláni, abychom „nastoupili cestu obnovy v duchu evangelia.“ Povolání ke svatosti křesťanů má své „kořeny ve křtu a obnovuje se v ostatních svátostech, především v eucharistii. Protože oblékli Krista a jsou živeni Duchem svatým, jsou křesťané svatí, a proto uschopnění a zavázání, aby ukazovali svatost svého bytí svatostí všeho svého konání.“ Tedy jsme povoláni žít ve vztazích lásky, která je svorníkem všeho, z lásky vychází všechno naše konání.⁵⁴ Ježíš za nás prosí Otce, aby nás posvětil, aby v nás byla láska (srov. Jan 17,17-26). Žít v lásce je také Ježíšův příkaz, také poznávací znamení křesťanů (srov. Jan 15,12-17). Z toho také vychází poslání a odpovědnost, „všichni laici mají přeslavnou povinnost spolupracovat, aby božský plán spásy stále více pronikal ke všem lidem v každé době a všude ve světě.“⁵⁵ Je to právě láska, která nás činí schopnými být otevřenými k potřebám druhých. Je to láska, která buduje. Činí z přikázání, které bez lásky nejde unést, konání, které vychází ze srdce a přináší radost.⁵⁶

Ježíš říká, že On je vinný kmen a my že jsme ratolesti. Ratolesti jsou na kmeni a jsou kmenem vyživovány, aby mohly nést ovoce. Když nejsou na kmeni, uschnou, jsou sebrány a spáleny (srov. Jan 15,1-8). My jsme těmi ratolestmi, které ale musí žít ve společenství, v církvi, napojeni na Krista, ve vztazích přátelství (přátelství je jedna z forem lásky). Proto „laik nemá právo se uzavřít do sebe a oddělovat se od společenství, musí pěstovat trvalý styk s ostatními, veden aktivním bratrstvím.“⁵⁷ Papež zde i na mnoha dalších místech dokumentu odkazuje na učení II. vatikánského koncilu, který definuje církev jako Boží lid. Papež zde ukazuje také na potřebu obnovy situace

⁵³ ChL 57

⁵⁴ Srov. ChL 16

⁵⁵ LG 33

⁵⁶ Srov. ChL 41

⁵⁷ ChL 20

v mnohých farnostech, a také na potřebu podporovat základní malá, tzv. živá společenství.⁵⁸

Jan Pavel II. dále navazuje na obraz vinného kmene a ratolestí, a píše: „Nejkrásnější plod, který mohou ratolesti přinášet, je společenství s druhými, je to dar Krista a jeho Ducha. ... Společenství plodí společenství a ze své podstaty vydává misionářské společenství. ... Společenství a poslání jsou spolu hluboce spojeny: vzájemně se pronikají a podmiňují, takže společenství je zároveň zdrojem i plodem poslání: společenství je misionářské a poslání je adresováno společenství.“⁵⁹ Ze společenství tedy vyrůstá poslání, a skutečně, Ježíš posílal učedníky po dvou, aby nešli sami, ale aby byli společenství, aby se mohli jeden o druhého opřít, aby mezi nimi byly vidět vztahy přátelství. To, co měli hlásat, byla zkušenost s Bohem, s Boží láskou, to, čím přetévalo jejich srdce. To, co žili a bylo to na nich vidět. Proto papež píše, že „toto svědectví bude možné, podaří-li se laikům překonat rozpor mezi evangeliem a jejich vlastním životem a dosáhnout v každodenním životě, v rodině, v práci a ve společnosti životní jednotu, která nalezne v evangeliu svou inspiraci a sílu k plnému uskutečnění.“⁶⁰

2.4 Redemptoris missio (1990)

Papež Jan Pavel II. nás už v úvodu encykliky upozorňuje, že hlásání evangelia je teprve v začátcích a že my se ze všech sil musíme zapojit do práce na jeho splnění. Toto poslání platí pro všechny křesťany, od jednotlivce, církevní společenství, farnost, diecézi, prostě pro celou církev. Nikdo se nemůže vyhnout této povinnosti. Přichází tedy nový čas, čas nové evangelizace, čas kdy je třeba nasadit pro novou evangelizaci a misie ad gentes všechny síly.⁶¹

⁵⁸ „Mnohé farnosti ve městech nebo v misijních oblastech nejsou schopny účinně plnit své úkoly buď pro nedostatek hmotných prostředků, či pro nedostatek kněží, nebo pro svou zeměpisnou rozlehlost, někdy též pro zvláštní situaci některých křesťanů (např. vystěhovalců a uprchlíků). Aby se všechny tyto farnosti staly skutečnými křesťanskými obcemi, musí se příslušné místní církevní autority snažit:

a) aby farní struktury byly velice pružně přizpůsobeny situaci, tak jak to připouští církevní právo, především uskutečněním účasti laiků na pastorační odpovědnosti;

b) podporovat základní malá, tzv. živá společenství, v nichž si věřící mohou vzájemně zvěstovat Boží slovo a uskutečňovat je ve službě lásky. Tyto obce společně se svými pastýři jsou pravou konkretizací církevního společenství a centrem evangelizace.“ ChL 26

⁵⁹ ChL 32

⁶⁰ ChL 34

⁶¹ Srov. RM 1-3

Dále papež píše: „Spása spočívá v tom, že věříme v tajemství Otce a jeho lásku a přijímáme je. Tato láska se projevuje a stává se darem v Kristu, prostřednictvím Ducha svatého. Tak se prostřednictvím Krista naplňuje Boží království připravované již ve Starém zákoně, v Kristu se uskutečňuje a církví je hlásáno všem národům. Církev se modlí a usiluje o to, aby se mohlo realizovat dokonalým a definitivním způsobem.“⁶² Tedy Boží království se realizuje v Kristu. Ježíš je nejen hlasatel dobré zvěsti, on sám „je touto "dobrou zvěstí", nevzniká žádný rozdíl mezi poselstvím a poslem, mezi slovem, jednáním a bytím. Jeho síla, příčina účinnosti jeho jednání, spočívá v plné identitě s poselstvím, které přináší: oznamuje "dobrou zvěst" nejen tím, co říká a koná, ale i tím, čím je.“⁶³ Ježíšovým zmrtvýchvstáním je nastoleno s konečnou platností Boží království. „Učedníci poznávají, že království je přítomno již v Ježíšově osobě a že se vytváří prostřednictvím tajemného spojení s ním v člověku i ve světě. Po zmrtvýchvstání učedníci kážou o Božím království a zvěstují, že Ježíš zemřel a vstal z mrtvých.“ „V hlásání o Ježíši Kristu, s nímž je království identické, nalézám hlásání prvotní církve svůj střed. Jako tehdy, tak i dnes je nutné spojit hlásání o Božím království (to, co obsahuje Ježíšovo "kérygma") a hlásání o Ježíšových skutcích (tj. "kérygma" apoštolů). Obojí se vzájemně doplňuje a objasňuje.“⁶⁴ „Předmětem hlásání radostné zvěsti je Kristus ukřižovaný, mrtvý a zmrtvýchvstalý. Jím se uskutečňuje plné a pravé osvobození od zlého, od hříchu a od smrti; v něm daruje Bůh "nový život", božský a věčný život. To je ta "dobrá zvěst", která proměňuje člověka a dějiny lidstva a všechny národy mají právo poznat ji.“⁶⁵

Boží království nemůže být odtrženo od Krista, ale ani od církve. Zároveň také církev není totožná s Božím královstvím, tedy ani s Kristem. Je orientována na Boží království, je jeho zárodkem, znamením a nástrojem, ale sama o sobě není cílem.⁶⁶ „Království v jeho počáteční podobě lze najít i mimo rámec církve mezi všemi lidmi, nakolik žijí evangelijními hodnotami a otvírají se působení Ducha, který vane, kam a jak chce (srov. Jan 3,8); je však nutné též říci, že tato časná dimenze církve zůstává neúplná, není-li spojena s Kristovým královstvím, které je přítomné v církvi a je zaměřené na eschatologické naplnění.“⁶⁷

⁶² RM 12

⁶³ RM 13

⁶⁴ RM 16

⁶⁵ RM 44

⁶⁶ Srov. RM 18-19

⁶⁷ RM 20

Hlavním protagonistou evangelizace je Duch svatý, který působí prostřednictvím apoštolů, zároveň také působí i v posluchačích – otevírá srdce a připravuje půdu pro přijetí radostné zvěsti. Modelem pro naše hlásání mohou být promluvy Petra a Pavla. Ohlašují Ježíše, a vyzývají k obrácení. Ježíš má být s vírou přijat a lidé se mají potom nechat proměnit Duchem svatým.⁶⁸

Papež Jan Pavel II. se vyjadřuje také ke vztahu církve a ostatních náboženství. Píše: „Vztah církve k ostatním náboženstvím je určován dvojí úctou. Úctou před člověkem, který hledá odpověď na nejhlubší otázky života, a úctou před působením Ducha v člověku... Každá autentická modlitba je inspirována svatým Duchem, který je tajemným způsobem přítomný v srdci každého člověka. Je to týž Duch, který spolupůsobil při vtělení, v životě, ve smrti a při vzkříšení Ježíše a který působí v církvi. Není alternativou vůči Kristu, nevyplňuje mezeru mezi Kristem a Logem, jak se někdy předkládá. Co Duch vždy působil v srdcích lidí, v dějinách národů, v kulturách a náboženstvích, má za cíl přípravu k hlásání radostné zvěsti a děje se ve vztahu ke Kristu, a to působením Ducha vtěleného Slova, aby jako dokonalý člověk všechny spasilo a celé veškerenstvo znovu spojilo... pod jednu hlavu.“⁶⁹

2.5 Novo millennio ineunte (2001)

Papež Jan Pavel II. ve svém apoštolském listu *Novo millennio ineunte* biskupům, kněžím a věřícím na závěr Velkého jubilea roku 2000 představuje pastorační program pro třetí tisíciletí. „Program už tu je; stále týž, odvozený z evangelia a živé tradice. Jeho středem je vlastně sám Kristus, kterého máme poznat, milovat, následovat, abychom v něm mohli žít trinitární život a s ním přetvářet dějiny až do jejich dovršení v nebeském Jeruzalémě. Tento program se nemění se střídáním období a kultur, přestože s nimi počítá a vede s nimi opravdový a účinný dialog. Tento odvěký program je naším programem pro třetí tisíciletí. Je však nutné, aby se tento program proměnil v pastorační plány, uzpůsobené situaci jednotlivých společenství.“⁷⁰ Jako první perspektivu, kterou by se měla ubírat pastorační činnost, uvádí svatost. Svatost jako

⁶⁸ Srov. Řím. 10,8-13; RM 24

⁶⁹ RM 29

⁷⁰ NMI 29

příslušnost k tomu, který je Svatý⁷¹. Jde o pedagogiku svatosti, schopnou přizpůsobit se životnímu stylu jednotlivých osob. „Tato pedagogika musí spojit bohatství pozvání, adresované všem pokřtěným, s tradičními metodami osobní a skupinové pomoci i s novými formami, které nabízejí církvi uznaná sdružení a hnutí.“⁷² Do pedagogiky svatosti Jan Pavel II. zahrnuje: Modlitbu⁷³, účast na nedělní mši svaté⁷⁴, svátost smíření⁷⁵, dále respektovat podstatný princip křesťanského vidění života - primát milosti⁷⁶ a slyšení Božího slova.⁷⁷

Jako další perspektivu nás papež vybízí k zvěstování Božího slova, tedy nové evangelizaci. „Kdo se skutečně setkal s Kristem, nemůže si to nechat pro sebe, ale musí o tom hlásat druhým. Je třeba nového apoštolského nadšení, které bude každodenním stylem života celých společenství i jednotlivých skupin křesťanů.“⁷⁸ Zároveň upozorňuje na požadavek inkulturace, tedy nepopírat specifické hodnoty každého národa, ale je očistit a přivést do plnosti.⁷⁹

Naše společenství i my sami musíme být svědky lásky. Pokud v církvi bude chybět láska, vše ostatní bude zbytečné. Je třeba „obrátit srdce k tajemství Trojice, která v nás přebývá a jejíž jas máme zachytit také na tváři bližních, žijících kolem nás.“⁸⁰ Tedy důležité je žít ve vztazích, v přátelství. Společenství bez vztahů neoslovuje. Láska je kreativní, jsme vyzváni k činným a konkrétním projevům lásky. Jednotlivá pomoc ale nesmí být ponižujícím milodarem, ale bratrským sdílením.⁸¹

2.6 Deus caritas est (2005)

Hned v úvodu encykliky Benedikt XVI. píše: „Na počátku křesťanského života není určité etické rozhodnutí nebo nějaká velká idea, nýbrž setkání s událostí, s Osobou, která otevírá před životem nový obzor a dává mu rozhodující zaměření.“⁸² S Osobou,

⁷¹ Srov. NMI 30

⁷² NMI 31.

⁷³ Srov. NMI 32-34.

⁷⁴ Srov. NMI 35-36.

⁷⁵ Srov. NMI 37.

⁷⁶ Srov. NMI 38.

⁷⁷ Srov. NMI 39.

⁷⁸ NMI 40.

⁷⁹ Srov. tamtéž

⁸⁰ NMI 43

⁸¹ Srov. NMI 49, 50

⁸² DCE 1

kteřá nás miluje. Bůh miluje člověka. To je jedna z nejdůležitějších pravd našeho života. Papež říká, že přikázání lásky je možné právě proto, že Bůh nás miloval jako první. Láska tedy není jenom přikázáním, ale i opovědí na lásku.⁸³ Náš Bůh je Bůh vztahový – miluje člověka a zároveň touží být milován. Nejde tedy jenom o uznání, že Bůh existuje, ale o vztah. Vztah Boha a člověka je v Písni písni popisován jako snoubenecký vztah, Bůh miluje láskou žárlivě milující. „On miluje a tuto Jeho lásku můžeme kvalifikovat jako erós, který je však zároveň agapé.“⁸⁴ Papež dále píše: „Vášnivá láska Boží k vlastnímu lidu, k člověku, je zároveň láskou, která odpouští. Tato láska je tak veliká, že obrací Boha proti němu samému a jeho lásku proti spravedlnosti.“⁸⁵ Svatý Jan píše, že Bůh je láska (srov. 1 Jan 4,8) a Ježíš Kristus je vtělená Boží láska. „V jeho smrti na kříži se naplňuje ono obrácení se Boha proti sobě samému, v něm se On sám daruje, aby znovu pozvedl člověka a zachránil ho. Je to láska ve své nejradikálnější podobě.“⁸⁶ Papež dále odkazuje na eucharistii – „v eucharistickém sjednocení je obsaženo jednak to, že jsme milováni, jednak to, že následně máme milovat ty druhé. Eucharistie, která se konkrétně neprojevuje láskou, je sama v sobě neúplná.“⁸⁷ Proto „lásku lze nařídít, protože předtím byla darována.“⁸⁸

Ježíš se identifikuje s potřebnými, s hladovějícími, žíznícími, nahými, nemocnými, vězněnými (srov. Mt 25,40). Proto „láska k Bohu a láska k bližnímu se vzájemně prolínají, protože v tom nejmenším se setkáváme se samotným Ježíšem a v Ježíšovi setkáváme Boha.“⁸⁹ Tedy „láska k bližnímu je cestou k setkání s Bohem a uzavření očí před bližním činí člověka slepým i vůči Bohu.“⁹⁰ Papež dále píše: „Tato láska spočívá v tom, že já miluji v Bohu a s Bohem také osobu, která mi není příjemná nebo kterou dokonce neznám. To se může dít jedině na základě niterného setkání s Bohem, setkání, které se stalo jednotou vůle a dospělo až k tomu, že se týká i citu.“⁹¹ Papež dále pokračuje: „Jestliže v mém životě schází kontakt s Bohem, pak mohu v tom druhém vidět jen druhého a nedokáži v něm uznávat Boží obraz. Jestliže však ve svém životě kompletně nedbám na pozornost vůči druhému a chci být pouze „zbožný“, naplňovat

⁸³ Srov. DCE 1

⁸⁴ DCE 9

⁸⁵ DCE 10

⁸⁶ DCE 12

⁸⁷ DCE 14

⁸⁸ Tamtéž

⁸⁹ DCE 15

⁹⁰ DCE 16

⁹¹ DCE 18

„náboženské zkušenosti“, pak vysychá také vztah k Bohu. Uvedený vztah je pouze „korektní“, avšak bez lásky.“⁹²

Duch svatý je silou, která přetváří srdce církevní komunity, aby byla ve světě svědkyní Boží lásky. „Veškerá aktivita církve je výrazem lásky, která usiluje o integrální dobro člověka.“⁹³ Můžeme říci, že zvěstování Božího slova, slavení svátostí i služba lásky jsou základními sloupy církve.⁹⁴

Papež se dále věnuje charitě. Služba druhému člověku musí být odborná, ale toto konání musí prostupovat lidskost vycházející z pozorného srdce. Proto tyto pracovníci potřebují dovést k setkání, ke zkušenosti s Bohem a Kristem. Musí umožnit Bohu, aby proměnil jejich srdce, „takže láska k bližnímu pro ně už nebude přikázání uložené, nýbrž důsledek vyplývající z jejich víry, která se stává činnou v lásce.“⁹⁵

Benedikt XVI. dále píše, že tím nejhlubším kořenem utrpení často bývá nepřítomnost Boha. My ale nemáme druhým svou víru vnucovat. „Láska ve své čistotě a nezištnosti je tím nejlepším svědectvím vydávaným Bohu, v něhož věříme a jenž nás pohnul k tomu, abychom milovali. Křesťan ví, kdy je vhodná doba o Bohu mluvit a kdy je zase správné o Něm mlčet a nechat promlouvat pouze lásku. Křesťan ví, že Bůh je láska a že se zpřítomňuje právě v okamžicích, v nichž se nekoná nic jiného, než láska.“ Členové charitativních organizací církve se mají „svým jednáním i svým slovem, mlčením i příkladem stávat věrohodnými Kristovými svědky.“⁹⁶ To, na čem stojí naše víra, ten základní kámen, by měla být zkušenost s Ježíšem, zkušenost s Bohem. Jak tuto zkušenost získat? Modlitbou⁹⁷.

„Láska je možná a my jsme schopni uplatňovat ji, protože jsme stvořeni k Božímu obrazu.“⁹⁸

2.7 Verbum Domini (2010)

Papež nás hned na začátku exhortace vybízí, abychom po vzoru apoštola Jana, který ve svém listě píše, že slyšeli, viděli, hleděli a dotýkali se (srov. 1 Jan 1,1), znovu

⁹² Tamtéž

⁹³ DCE 19

⁹⁴ Srov. DCE22, DCE 25

⁹⁵ DCE 31

⁹⁶ Tamtéž

⁹⁷ Srov. DCE 36

⁹⁸ DCE 39

objevili osobní a komunitní setkání s Kristem. Z tohoto setkání plyne radost, stáváme se radostnými svědky.⁹⁹ „Křesťanská víra není „náboženstvím Knihy“: křesťanství je „náboženstvím Božího Slova“, nikoli „psaného a němého Slova, ale vtěleného a živého Slova.“ Písmo je proto třeba hlásat, slyšet, číst, přijímat a žít jako Boží Slovo v rámci apoštolské tradice, od níž je neoddělitelné.“¹⁰⁰ Boží slovo se vtělilo, proto není jenom psaným slovem, ale má svůj hlas, svoji tvář, Boží Slovo je přítomno v Ježíši Kristu jako Osoba.¹⁰¹ Při setkání Emauzských učedníků s Ježíšem, poté, co jim otvíral písmo, jim hořela srdce, kde nebyla naděje, naděje roste a učedníci poté, co se vrátili do Jeruzaléma, poukazují na důvod své naděje, zvěstují Krista (srov. Lk 24,13-35).¹⁰² Ke hlásání radostné zvěsti jsme posláni všichni, laiky nevyjímaje. „Synoda dále s vděčností uznává církevní hnutí a nová společenství jako „mimořádné bohatství evangelizační síly církve v této době, jež podněcuje církev vyvíjet nové formy hlásání evangelia.“¹⁰³ Nejenom mnohé národy, ale i „mnoho křesťanů potřebuje, aby jim bylo přesvědčivě znovu hlášáno Boží Slovo a mohli tak zakusit moc evangelia. Mnozí bratři jsou „pokřtěni, ale nedostatečně evangelizováni.“ Národy kdysi oplývající vírou a povoláními často pod vlivem sekularizované kultury ztrácejí vlastní identitu. Požadavek nové evangelizace musí být bez bázně opět potvrzen v jistotě účinnosti Božího Slova. Církev je si jista věrností svého Pána a neúnavně hlásá dobrou zvěst evangelia všem křesťanům, aby znovu objevili přitažlivost následování Krista.“¹⁰⁴ Aby naše hlásání nebylo utopií, či filosofií, je třeba je potvrdit svědectvím. Jak svědectvím života, tak zkušenosti s Pánem.¹⁰⁵ „Naše doba proto musí být stále více dobou nového naslouchání Božím Slovu a nové evangelizace. Znovuobjevení ústředního postavení božského Slova v křesťanském životě nám umožní objevit hlubší smysl toho, na co papež Jan Pavel II. mocně poukazoval během svého dlouhého a intenzivního pontifikátu: pokračujte v missio ad gentes a pusťte se všemi silami do nové evangelizace zejména v oněch národech, kde bylo evangelium zapomenuto anebo strádá lhostejností mnohých v důsledku rozšířeného sekularismu.“¹⁰⁶ „Zvěst Slova vytváří společenství a uskutečňuje radost. Jde o hlubokou radost, která pramení v srdci

⁹⁹ Srov. VD 2

¹⁰⁰ VD 9

¹⁰¹ Srov. VD 12

¹⁰² Srov. VD

¹⁰³ VD 94

¹⁰⁴ VD 96

¹⁰⁵ Srov. VD 97

¹⁰⁶ VD 122

trojičního života a která se nám dává v Synu. Jde o radost jakožto nevýslovný dar, který svět nemůže dát. Hlásáním Božího Slova mocí Ducha svatého toužíme podat pramen pravé radosti, která plyne z vědomí, že pouze Pán Ježíš má slova věčného života.¹⁰⁷

2.8 Evangelii gaudium (2013)

Papež František svou exhortaci Evangelii gaudium začíná slovy: „Radost evangelia naplňuje srdce i život těch, kdo se setkávají s Ježíšem a kdo se od Něho nechávají vysvobodit z hříchu, smutku, vnitřní prázdnoty a osamění. S Ježíšem Kristem se vždycky rodí a obrozuje radost. V této exhortaci se obracím k věřícím křesťanům, abych je vyzval k nové etapě evangelizace vyznačující se touto radostí a ukázal putující církvi cesty příštích let.“¹⁰⁸

Papež vidí evangelizaci jako potřebu pro nás pro všechny. Pro ty, kdo byli pokřtěni, ale nejsou aktivními křesťany, pro ty, kdo jsou praktikujícími křesťany, i pro ty, kdo nejsou pokřtěni. V exhortaci se mimo jiné zabývá reformou církve v misionářském vycházení, papež chce vidět církve v ulicích, církve vycházející ven.¹⁰⁹ Na základě křtu jsme všichni posláni, tedy by se mohlo dát rovnítko mezi katolík – evangelizátor. Pokřtěný křesťan – evangelizátor. Učedník – misionář.¹¹⁰ Papež dále ukazuje na různá pokušení pastoračních pracovníků, vidí církve jako celek Božího lidu, který evangelizuje, svou pozornost také věnuje homilii a její přípravě. Musí být krátká a nesmí být přednáškou nebo vyučováním.¹¹¹ Musí vést ke „sdílení srdcí“,¹¹² musí být pozitivní, dodávat naději, „poukazuje-li na něco negativního, snaží se vždycky ukázat také nějakou pozitivní hodnotu, která může posluchače přitáhnout.“¹¹³ Musíme dbát na to, aby poselství, které hlásáme, nebylo zmrzačeno a zredukováno.¹¹⁴ Opakovaně musí zaznívat zvěst: „Ježíš Kristus tě miluje, dal svůj život, aby tě spasil, a nyní je denně živý

¹⁰⁷ VD 123

¹⁰⁸ EG 1

¹⁰⁹ Srov. EG 24

¹¹⁰ Srov. EG 120

¹¹¹ Srov. EG 138

¹¹² EG 142

¹¹³ EG 159

¹¹⁴ Srov. EG 34

po tvém boku, aby tě osvěcoval, posiloval a osvobozoval.“¹¹⁵ Zde tedy papež František přímo vybízí k hlásání kérygmatu.

Další témata v exhortaci jsou: Sociální zahrnutí chudých, pokoj a sociální dialog a duchovní motivace misionářského nasazení. Papež chce „poukázat na důležitost praktického dopadu těchto argumentů v nynějším poslání církve. Všechny totiž pomáhají vymezit určitý evangelizační styl, k jehož přijetí v každé vykonávané činnosti vybízí.“¹¹⁶

Jestliže je evangelium radostná zvěst a na nás není tato radost vidět, jsme-li smutní, těžko někoho oslovíme. Nebudeme pro lidi přitažliví. Smutku má každý dost. Jak je to tedy s hlásáním „radostné zvěsti“ tak, aby přinášela radost, jak žít tak, abychom byli radostní? Smutku a jeho příčinám se věnuje hned úvod exhortace. Velkým rizikem dnešní doby je „individualistický smutek, který prýští ze zpozdilého a lakomého srdce, z chorobného dychtění po povrchních rozkoších a z izolovaného vědomí. Když se vnitřní život uzavře do vlastních zájmů, není už prostor pro druhé, nemohou už vstoupit chudí, nenaslouchá se Božímu hlasu, nezakouší se již radost z Jeho lásky a nerodí se nadšení pro konání dobra.“¹¹⁷ Je rozdíl mezi konáním „bez Boha“, protože musím – zákonictvím – pak se „evangelizace stává povinností a věnuje se jí málo úsilí a velmi omezený čas“,¹¹⁸ a konáním ze srdce, ve kterém je láska.

Celý náš život, potažmo tedy i poslání evangelizovat, musí být syceno modlitbou. Ježíš sám říká, že bez něj není nic možné (srov. Jan 15,5). Je nutné osobní setkání s láskou Ježíše, který zachraňuje. Zkušenost s Pánem. „Pokud nezakoušíme intenzivní touhu po sdílení, potřebujeme se zastavit v modlitbě a prosit Je, aby nás opět nadchnul.“¹¹⁹ Jan píše, že zvěstovali to, co viděli a slyšeli (srov. 1 Jan 1,3) i my musíme vycházet ze zkušenosti s Ním. Tuto zkušenost s Ním, s Jeho přátelstvím a s Jeho poselstvím musíme neustále obnovovat.¹²⁰

Jedno české přísloví říká: „Co na srdci, to na jazyku“. Toto přísloví má svůj původ v evangeliích, jsou to slova Ježíšova (srov. Mat 12,34-37). Jestliže naše srdce přetéká láskou, nelze jinak, než se s touto zkušeností lásky sdílet – a to je základ k hlásání evangelia. Papež František se tímto tématem zabývá v poslední části exhortace. Papež

¹¹⁵ EG 164

¹¹⁶ EG 18

¹¹⁷ EG 2

¹¹⁸ EG 79

¹¹⁹ EG 3; 8; 264; 267

¹²⁰ EG 266

píše: „Evangelizátoři mající Ducha jsou hlasatelé evangelia, kteří se beze strachu otevírají působení Ducha svatého. O Letnicích Duch umožňuje apoštolům vyjít ze sebe a přetváří je na zvěstovatele Božích divů, které každý začíná chápat ve vlastním jazyce. Duch svatý navíc vybavuje silou zvěstovat novost evangelia s odhodlaností (parresia), nahlas, v každé době a na každém místě, i proti proudu. Vzájemně Jej dnes pevně opřeni o modlitbu, bez níž je každé konání vystaveno riziku, že zůstane prázdné, a zvěst bude nakonec bez duše. Ježíš chce evangelizátory, kteří zvěstují dobrou zvěst nejenom slovy, ale především životem proměněným Boží přítomností.“¹²¹

Toto je ten počátek, ze kterého je třeba vyjít. Žité evangelium, vztahy přátelství, lásky, neboť ten, kdo miluje Boha, miluje svého bratra, své bližní (srov. 1 Jan 4,7-16). Je schopen soucítit s druhým, přitom si nepřipisuje zásluhy. Jeho „levice neví, co dělá pravice“ (srov. Mt 6,3), neboť jeho skutky nejsou konány proto, že musí, ale vychází z milosrdného srdce. Této sociální dimenzi evangelia věnuje papež František celou pátou kapitolu exhortace. Píše, že je „nerozlučný svazek mezi přijetím šťastné zvěsti a účinnou bratrskou láskou.“¹²² Obojí je dílo Ducha svatého. „Duch uvádí do pohybu pozornost obrácenou k druhému, Tato pozornost lásky je počátkem pravé starosti o druhého člověka a plyne z ní touha usilovat o jeho dobro. Bez preferování chudých bychom riskovali, že bude nepochopeno hlásání evangelia, jež je v první řadě láskou.“¹²³ To, co mění srdce lidí, je Bůh, který je láskou (srov. 1 Jan 4,7-8), který nám dává sám sebe, a který uzdravuje naše srdce a činí z nich srdce z masa (srov. Ez 11,19; Ez 36,26), srdce schopné milovat.

Musí nás těšit, že jsme lid. Že nejsme sami, ale společenství. Jestliže milujeme Boha, ale nemáme v srdci své bližní, nemáme tam ani Boha. Ježíš zemřel za všechny (srov. Řím 8,32; 2 Kor 5,15), proto „pomoci jednomu jedinému člověku žít lépe, stačí k ospravedlnění daru mého života. Je krásné být věrným lidem Božím. A plnost získáváme, když strhneme zdi a naše srdce se naplní tvářemi a jmény.“¹²⁴ Jsme lidé, kteří zakoušejí různé emoce. Někdo nám může být sympatický, jiný ne, někdo nás může rozzlobit, urazit, ... „Modlitba za člověka, na kterého se hněváme, je opravdovým krokem k lásce a je to úkon evangelizace.“¹²⁵

¹²¹ EG 259

¹²² EG 179

¹²³ EG 199

¹²⁴ EG 274

¹²⁵ EG 101

Celou exhortací se vine jako červená nit důraz na bytí spolu, na společenství. Je jím církev, která „žije uprostřed příbytků svých synů a dcer.“¹²⁶ Její součástí je farnost, která je „společenstvím komunit, svatyní, kam žíznící přicházejí pít, aby mohli dál putovat, a je centrem neustálého misijního poslání.“¹²⁷ „Ostatní církevní instituce, komunitní báze a malá společenství, hnutí a další formy sdružení jsou bohatstvím církve a Duch je probouzí kvůli evangelizaci všech prostředí a sektorů. Častokrát přinášejí nový evangelizační zápal a schopnost dialogu se světem, čímž obnovují církev.“¹²⁸

¹²⁶ ChL 26

¹²⁷ EG 28

¹²⁸ Tamtéž 29

3 Pojem evangelizace

Jak už bylo napsáno výše, Ivan Pojavnik když ukazuje na skutečnost, že nová evangelizace má základ a vyrůstá z II. vatikánského koncilu, používá slova Jana Pavla II., když říká: „Je nová, pokud jde o její horlivost, metody a výrazové prostředky.“¹²⁹ Nejedná se o nové evangelium, ale o nové způsoby zvěstování. Emiliano Tardif na téma nové evangelizace píše: „Za našich dnů už nemáme zapotřebí nového evangelia, ale nové evangelizace: Prohlašovat s mocí a účinností, že Kristus žije. Ne opakováním teorií, které jsme slyšeli nebo četli, ale tím, že vydáváme vlastní svědectví. Dnes musíme evangelizovat mocí Ducha a doprovázet naše kázání znamením a zázraky, které se mají stát něčím normálním v hlásání evangelia.“¹³⁰

Právě proto, že se nejedná o nové evangelium, vraťme se ke kořenům, koukněme se, co hlásal Ježíš a apoštolové, ale také jak s tímto tématem souvisí kerygma a katecheze.

3.1 Co hlásal Ježíš

Slovo evangelium je výraz, který označoval dobrou zvěst, zprávu o vítězství. Ve Starém zákoně mimo jiné toto slovo používá prorok Izaiáš, kdy „posel dobré zvěsti“ oznamuje Boží království, oznamuje spásu (srov. Iz 52,7-10). V Novém zákoně Ježíš na sebe vztahuje text z Izaiáše, když říká: „Duch Hospodinův jest nade mnou; proto mne pomazal, abych přinesl chudým radostnou zvěst; poslal mne, abych vyhlásil zajatcům propuštění a slepým navrácení zraku, abych propustil zdeptané na svobodu, abych vyhlásil léto milosti Hospodinovy.“ Pak zavřel knihu, dal ji sluhovi a posadil se; a oči všech v synagóze byly na něj upřeny. Promluvil k nim: „Dnes se splnilo toto Písmo, které jste právě slyšeli“ (Lk 4,18-21; srov. Iz 61,1-3). Stejně i v Matoušově evangeliu, když dává odpověď poslům Jana Křtitele, říká „Jděte, zvěstujte Janovi, co slyšíte a vidíte: Slepí vidí, chromí chodí, malomocní jsou očišťováni, hluší slyší, mrtví vstávají, chudým se zvěstuje evangelium. A blaze tomu, kdo se nade mnou neuráží“ (Mt 11,4-6;

¹²⁹ POJAVNIK I. *Mysterium concilu*, Olomouc: Matice cyrilometodějská s.r.o., 1998 ISBN neuvedeno, str. 259

¹³⁰ TARDIF, E. FLORES, J. H. P. *Ježíš mě učinil svým svědkem*, Praha: Portál 1993 ISBN 80-85282-48-8 str. 36

srov. Iz 26,19). Ježíš hlásá radostnou zvěst, tedy Boží království, které už je mezi námi (srov. Lk 17,20-21) a které můžeme přijmout jedině vírou a důvěrou (srov. Mk 10,15). Boží království, jehož přítomnost Ježíš dosvědčuje mocnými skutky, (srov. Lk 11,20)¹³¹, které ale musí zvěstovat i v dalších městech (srov. Lk 4,43) a proto posílá hlásat Boží království i své učedníky (srov. Lk 9,2). Boží království také přímo nespécifikuje, ale mluví o něm v podobenstvích (srov. Lk 13,18; 13,20). Boží království tak připodobňuje kvasu, který všechno prokvasí (Mt 13,33; Lk 13,21), zasetému zrnů do různé půdy, poli do něhož je zaseto dobré semeno, ale kde je i plevel (srov. Mt 13). Ježíš nám představuje Boha jako Otce, který je milosrdný (srov. Lk 15,11-24). Navíc Ježíš je ten, kdo je pomazaný Duchem svatým, je to ten, který se ze zvěstovatele radostné zvěsti sám touto zvěstí stává (srov. Mk 1,1) a Boží království je tam, kde je on (Mt 12,28).¹³² Boží království tedy nejsou ideje, ale Osoba.¹³³ Pro nás je to výzva k přijetí Ježíše, k žití vztahu s ním.

3.2 Co hlásali apoštolové

Apoštol Jan píše: „Co bylo od počátku, co jsme slyšeli, co jsme na vlastní oči viděli, na co jsme hleděli a čeho se naše ruce dotýkaly, to zvěstujeme: Slovo života“ (1 Jan 1,1). Zrovna tak Jan Křtitel vydal svědectví o Ježíšovi, že je beránek Boží. Janovi dva učedníci jdou poté za Ježíšem a on je zve k sobě. Evangelium o tom vydává svědectví, říká: „Bylo kolem čtyř hodin odpoledne“ (Jan 1,39). Učedníci nebyli žáci v dnešním slova smyslu, nechodili do školy, ale se svým učitelem žili. Hlásají tuto zkušenost, ale také dostávají „další výbavu“. Ježíš se po svém zmrtvýchvstání zjevuje učedníkům, dává jim dar Ducha svatého a posílá je hlásat radostnou zvěst (srov. Mt 28,19-20; Mk 16,15-20; Jan 20,21-23). Apoštolové tedy hlásají na základě poslání a na základě zkušenosti. Jak dále uvidíme, hlásají Boží království, které je ale ztotožněno s Ježíšem – tedy hlásají Ježíše. Hlásají Ježíšovy skutky, Ježíšovu smrt

¹³¹ Srov. RAHNER K. VORGRIMLER H. *Teologický slovník*, Praha: Zvon 1996, ISBN 80-7113-088-5, s. 31-32.

¹³² Srov. LÉON-DUFOUR, X. *Slovník biblické teologie*, Velehrad – Křesťanská akademie, Řím, 1991, ISBN neuvedeno, s. 107-108.

¹³³ Srov. DCE 1

a zmrtvýchvstání, vyzývají k obrácení a k přijetí daru Ducha svatého.¹³⁴ Podívejme se na obsah kázání apoštolů, tak jak je zachycují Skutky apoštolů:

O Letnicích Petr vystoupil a kázal. Poukazuje na zaslíbení, které Bůh dal Izraeli skrze proroka Joela. Hlásá Ježíšovu smrt na kříži a zmrtvýchvstání, dar Ducha svatého a vyzývá k obrácení (srov. Sk 2,27-39).

Po uzdravení ochrnutého u Krásné brány Petr hlásá Ježíše, jeho smrt a zmrtvýchvstání a vyzývá k obrácení. Po jejich zatčení před radou svědčí o Ježíšovi, hlásá jeho smrt a zmrtvýchvstání (srov. Sk 3,12-16; 4,8-12).

Štěpán před radou svědčí o Ježíšově smrti a o jeho zmrtvýchvstání – vidí nebesa otevřená a Ježíše po Boží pravici (srov. Sk 7,51-56).

Filip etiopskému dvořanu zvěstuje Ježíše, poté ho pokřtil (srov. Sk 8,32-38).

Saul (Pavel) při cestě do Damašku má zkušenost se zmrtvýchvstalým Ježíšem – poté přijímá dar Ducha svatého, nechává se pokřtít a káže o Ježíšovi, že je Syn Boží a Spasitel (srov. Sk 9,3-22).

U Kornelia chtějí po Petrovi slyšet, co mu Pán uložil, a on svědčí o Ježíšovi, o jeho skutcích, zvěstuje jeho smrt a zmrtvýchvstání. Poté na ně sestoupil Duch svatý (srov. Sk 10,33-44).

Pavel s Barnabášem hlásají Ježíše, jeho smrt a zmrtvýchvstání (srov. Sk 13,23-41), na Areopagu Pavel Athéňanům zvěstuje koho uctívají a neznají, zvěstuje, že Bůh bude soudit celý svět srze toho, kterého vzkřísil z mrtvých (srov. Sk 17,22-31).

Po Petrově kázání o Letnicích posluchači byli zasaženi v srdci, obrátili se a přijali křest (srov. Sk 2,37-41). Zrovna takovým způsobem Skutky apoštolů vypovídají o účincích hlásání dalších apoštolů. Tedy hlásání není jen poučení o skutečnostech, ani teoretické morální poučování, ale je „proklamací samotného, o sobě skrytého Božího úradku o spáse. K uskutečňování evangelia dochází při zvěstování.“¹³⁵

3.3 Kérygma

Jak bylo napsáno výše (srov. odst. 2.2.), katecheze se skládá z prvotního hlásání, tedy z hlásání kérygmatu a z katecheze ve smyslu vyučování, tedy následného získávání

¹³⁴ Srov. LÉON-DUFOUR, X. *Slovník biblické teologie*, Velehrad – Křesťanská akademie, Řím, 1991, ISBN neuvedeno, s. 108-109.

¹³⁵ RAHNER K. VORGRIMLER H. *Teologický slovník*, Praha: Zvon 1996, ISBN 80-7113-088-5, s. 127.

vědomostí – studia. Jedno nemůže být bez druhého. Bez základu se těžko staví a v životě víry je důležité jak kázání kerygmatu, které staví člověka před rozhodnutí se pro Ježíše, tak následné vedení, katecheze.

Učedníci jdoucí do Emauz říkají: „Což nám srdce nehořelo, když s námi na cestě mluvil a otvíral nám Písma“ (Lk 24,32)? Právě o tuto zkušenost jde, tato zkušenost je nosná. Můžeme říci, že Bible je knihou, která popisuje svědectví lidí s Bohem. Ale toto svědectví je zkušenostní. Náš postoj musí být postojem důvěry, že když Hospodin toto udělal s lidmi, o kterých se v Bibli píše – tak to může učinit i s námi.¹³⁶ Tento postoj víry má i sv. Pavel, který píše, že když Pán mohl zasáhnout v jeho životě (a pokládal se za velikého hříšníka – vždyť pronásledoval církev), což teprve může udělat v životech ostatních (srov. 1 Kor 15,9).

O důležitosti zkušenosti také píše Elias Vella v příběhu o řečníkovi a dědovi s pomerančem,¹³⁷ také Emiliano Tardif píše: „Zvěstovatel evangelia je především svědek, který má osobní zkušenost se smrtí a zmrtvýchvstáním Krista Ježíše a který předává jiným víc než doktrínu, a sice živoucí osobu, která dává život v hojnosti. Potom a jenom potom, a vždy až potom je nutno vyučovat katechezi a morálku. Často se snažíme, aby lidé vykonávali přikázání Boží dříve, než poznají Boha, který tato přikázání dává. Nesmíme zapomínat, že tato přikázání byla dána po Hospodinově zjevení na hoře Sinaj. Nikdo nemůže být autentickým poslem evangelia, jestliže nezískal zkušenost s novým životem, který přináší Ježíš Kristus. Když svědčíme o tom, co Pán učinil od svého zmrtvýchvstání, pak se vše mění.“¹³⁸

Na základě zkušenosti s novým životem, zkušenosti setkání se s Pánem, Saul jde a stává se apoštolem Pavlem, prochází celý tehdejší známý svět a hlásá. Co hlásá? V dopise do Korintu píše: „Odevzдал jsem vám především, co jsem sám přijal, že

¹³⁶ David Torkington píše, že když se zeptáte Řeka, kdo je Bůh, poví vám definici. Naopak Žid vám na tutéž otázku řekne, že Bůh je ten, který mu pomohl, ten který koná.... Zde je rozdílný pohled – řecký je filosofický, židovský pohled je zaměřený spíše na činnost. Bůh je pro Izraelity tím, kdo je vyvedl z poroby do zaslíbené země, ten, ke kterému volali, a on je vyslyšel, kdo je vysvobozoval, Celá bible je svědectvím o Božích skutcích. Pro Židy je Bůh dokonce i ve válce. Vždyť při dobývání zaslíbené země za ně i válčil.

¹³⁷ Řečník přesvědčoval okolo stojící lidi, že Bůh neexistuje a vyzýval je k disputaci. Protože to byl dobrý řečník, tak je poté svým výkonem „převálcoval“. Přihlásil se jeden děda, který si stoupl na podium, mlčel, vytáhl z kapsy pomeranč a začal ho loupat. Potom začal pomeranč jíst. Řečník už začal být nervózní a dotíral na dědu, když ten se zeptal: „Jak to chutná?“ Řečník odpověděl: „Jak mohu vědět, jak to chutná, když ten pomeranč jíte vy?“ Děda odpověděl: „A jak můžeš mluvit o Bohu?“

¹³⁸ TARDIF, E. FLORES, J. H. P. *Ježíš mě učinil svým svědkem*, Praha: Portál 1993 ISBN 80-85282-48-8 str. 32-33

Kristus zemřel za naše hříchy podle Písem a byl pohřben; byl vzkříšen třetího dne podle Písem, ukázal se Petrovi, potom Dvanácti. Poté se ukázal více než pěti stům bratří najednou; většina z nich je posud na živu, někteří však již zesnuli. Pak se ukázal Jakobovi, potom všem apoštolům. Naposledy ze všech se jako nedochůdčeti ukázal i mně“ (1 Kor 15,3-8). Jak vidíme a viděli jsme i výše v kázání apoštolů, Ježíšova smrt a vzkříšení je základem zvěstování, je základem vyznání víry.¹³⁹

„Kérygma je původně slavnostním prohlášením, provoláním vyslance, oznamujícího oficiální události. Touto událostí je zde Kristovo vítězství nad smrtí, takže přítomnost, ve které žije posluchač, je vtažena do nadčasovosti.“¹⁴⁰ Ve snaze o uchování čistoty zvěsti v celé církvi je tato zvěst shrnuta do vyznání víry.¹⁴¹ Tedy – koukneme-li se na obsah vyznání víry, vidíme kostru kérygmatu. Pro lepší přehled si můžeme tuto kostru, tyto body zobrazit v tabulce:

Šest bodů kérygmatu formou otázek a odpovědí:	
1. Boží láska - Bůh tě miluje dnes.	(A proč to nezakouším?)
2. Hřích - jsi hříšník, který potřebuje spásu.	(Jaké je z toho východisko?)
3. Ježíš - Ježíš tě již spasil.	(A co mám tedy dělat já?)
4. Víra a obrácení - uvěř, obrať se a nyní vyznej Ježíše za svého Pána a Spasitele.	(A proč?)
5. Duch svatý - abys ihned přijal dar Ducha svatého.	(A to je vše?)
6. Společenství - přijď a ve společenství křesťanů setrvávej s Ježíšem.	

Součástí hlásání kérygmatu je také výzva k pokání, k obrácení. Ale co to je obrácení? Říkáme, že to je změna smýšlení, života. Podstata obrácení spočívá

¹³⁹ Srov. TICHÝ L. *Novozákonní základy a impulzy evangelizace*, Teologické texty [online]. [cit. 2017-02-16]. Dostupné z: <http://www.teologickertexty.cz/casopis/2013-4/Novozakonni-zaklady-a-impulzy-evangelizace.html>

¹⁴⁰ Tamtéž.

¹⁴¹ Srov. tamtéž.

v rozhodnutí. Nezáleží na okolnostech, které nás dovedly k tomuto rozhodnutí, ale já, my, jeden každý, musíme učinit rozhodnutí. Zde nám vzorem mohou být dva zločinci na kříži. Jeden říká: Vyřeš moje problémy a tak si budu dál dělat to, co chci. Druhý vidí, že ve svém životě udělal mnoho zlého, že udělal chybu a že jeho život už nemá cenu. Nezáleží na tom, co se mu v životě povedlo či nepovedlo, ale on se rozhoduje a to nic co má, tedy celý svůj život, vkládá do Ježíšových rukou¹⁴² (srov. Lk 23,39-43). „Kázání, které není výzvou k pokání, je přednáškou a nikoliv hlásáním evangelia.“¹⁴³

3.4 Katecheze

Obrácení je rozhodnutí, které činíme během jedné minuty, ale pak máme celý život na to, abychom v tomto obrácení rostli. Proto potřebujeme jít dál a zde nastupuje úloha katecheze. Katecheze je postupné vyučování, které následuje po hlásání kérygmatu. Jak hlasatel prvotní zvěsti, tak katecheta musí být svědky plnými Ducha svatého, musí to být lidé, kteří hoří.¹⁴⁴ Katecheze v řečtině znamená růst, pokračování, tedy cílem katecheze je růst a obsahem je nauka. Je definována jako „služba slova církve určená pro výchovu víry.“¹⁴⁵ Průběh katecheze probíhá v čase – tedy ode dneška a týká se celého našeho života. Pokusíme-li se úlohu katecheze a náboženského vzdělávání rozčlenit podle toho, jak postupují za sebou, můžeme vidět, že úlohou katecheze je prvotní evangelizace, iniciační katecheze a trvalá katecheze. Prvotní evangelizace slouží k probuzení víry, k obrácení na základě osobního rozhodnutí pro víru (hlásání kérygmatu). Iniciační katecheze následuje po prvotním hlásání a je součástí katechumenátu. Tedy je to cesta, během níž člověk dorůstá do plné křesťanské

¹⁴² Kdysi na kurzu Filip jsem slyšel takové „podobnost“ o tom, že spása je dar. Jistě, je to jenom obraz, podobnost, ale má svoji vypovídací hodnotu. Měli jsme si představit, že jsme v restauraci, kdy k nám najednou přijde člověk, vezme si naši účtenku a řekne: Já za tebe zaplatím. Různí lidé reagují různě, jeden řekne „děkuji“ a účtenku mu dá, jiný může říct „ale já si to nezasloužím“ – a to může být odpověď křesťana, který je zaměřený na konání skutků, který si chce nebe zasloužit. Zaměňujeme příčinu za následek – dobré skutky nejsou schody do nebe, ale mohou dělat dobré skutky, protože Duch svatý nějakým způsobem přetváří moje srdce, rozbíjí kamenné a vkládá soucité. Člověk soucítí s druhým člověkem a nějakým způsobem reaguje a v tom případě levice neví, co činí pravice, není si vědom, že by dělal něco světoborného. Další odpověď v tomto podobenství může být „ale já od tebe nic nechci“ – a to je katastrofa. Po čase mi došlo, že existuje další, čtvrtá kategorie lidí, a sice ti, kteří nevědí, že někdo dává něco zadarmo, že za ně chce zaplatit – a to je poslání.

¹⁴³ LÉON-DUFOUR, X. *Slovník biblické teologie*, Velehrad – Křesťanská akademie, Řím, 1991, ISBN neuvedeno, s. 168.

¹⁴⁴ ALBARICH E., DŘÍMAL L. *Katechetika*, Praha: Portál 2008, ISBN 978-80-7367-382-6, s. 200.

¹⁴⁵ Tamtéž, s. 9.

identity¹⁴⁶. Trvalá katecheze je systematická katecheze, provázející křesťana jeho životem víry a vedoucí k prohlubování vztahu s Bohem, k přilnutí ke Kristu, ke zralosti. Obsah trvalé katecheze může být velmi bohatý, měl by vycházet z otázek a potřeb katechizovaných.¹⁴⁷ Na této cestě dozrávání je mimo jiné také důležitá role malých společenství. „Společenství je podmínkou, prostředím, subjektem i cílem katecheze.“¹⁴⁸

¹⁴⁶ Srov. OPATRŇY A. Katechumenát v naší zemi – podmínky a výzvy. In *Křesťanská iniciace. Sborník třetí vědecké katechetické konference*, Praha: 2009, s. 41-54

¹⁴⁷ Srov. *Dokument o směřování katecheze a náboženského vzdělávání v České republice*, Česká biskupská konference, Praha: 2015, s. 19-22

¹⁴⁸ ALBARICH E., DŘÍMAL L. *Katechetika*, Praha: Portál 2008, ISBN 978-80-7367-382-6, s198. Srov. *Všeobecné katechetické direktorium*, Praha: Sekretariát České biskupské konference 1994, s. 57-60.

4. Vybrané obnovné programy

V současné církvi existuje celá řada programů, které mají za cíl narovnat nějakým způsobem život věřícího člověka, prohloubit život víry. Ta nabídka je opravdu široká. Ať už to jsou různá společenství ve farnostech, duchovní obnovy, celá široká škála seminářů, které nabízí Katolická charismatická obnova, farní exercicie, lidové misie, kurzy a další, ať už jsou zaměřeny jednorázově, nebo počítají s dlouhodobým doprovázením. V této kapitole si popíšeme Komunitu Jana Křtitele a také jednu ze základních evangelizačních aktivit této komunity - Dům modlitby. Dále kurzy Alfa, Farní evangelizační buňky a také Hnutí Světlo-Život. Dříve se ale také podíváme na malá společenství, neboť jsou důležitou součástí každého zde popisovaného obnovného programu. Ze stejného důvodu se zmíníme i o modlitbě chval. Další pohled, kterého se dotkneme, je hlásání po dvojicích, či pouliční evangelizace, neboť i to je jeden ze způsobů evangelizace, jak v Hnutí Světlo-Život, tak v Koinonii Jana Křtitele.

4.0.1 Malá společenství

Malá skupinka, či malé společenství, je společenství lidí, ve kterém jsou možné osobní vztahy každého s každým. Toto žití vztahů není možné ve větším společenství, proto ideální počet účastníků ve skupince je osm až deset, nejvíce dvanáct lidí. Každé takové společenství má svoji historii, svůj vývoj, růst, i růst ve vztazích potřebuje svůj čas.

V každém společenství je animátor. Není to vedoucí, ale toto slovo bychom mohli přeložit jako oduševňovač, oživovač. Slouží také tím, že pomáhá překonávat konflikty, rovnat vztahy. Společenství může být uzavřené, nebo otevřené. Ideál je někde mezi tím, společenství by mělo být otevřené, ale velký počet různých lidí, kteří se ve společenství střídají, neumožňuje růst vztahů. Bez pocitu spoluzodpovědnosti, bez hlubokých vzájemných vztahů, je každé společenství ohroženo.

Jak vznikají společenství? To je různé. Mohou se domluvit lidé třeba na pouti a poté se začít scházet, nebo pokračovat v setkávání po nějakém kurzu či semináři, vždyť třeba na semináři „Život v Duchu“ se účastníci setkávají více než čtvrt roku každý týden, za tu dobu už ve společenství fungují vztahy a účastníci chtějí nějakým způsobem

pokračovat. Společenství musí mít nějaký program, který si členové domluvili, musí se vyvíjet, někam směřovat, nemůže dlouho stagnovat.

Jestliže je společenství otevřené, roste, také přichází chvíle, kdy se musí dělit. Dělení je vždy bolestivé, neboť mezi členy jsou vztahy přátelství, ale roste-li počet členů, dělení je nezbytné, ve větším společenství už nejsou možné vztahy každého s každým.

Je dobré, když ve farnosti je větší počet společenství různého druhu. Mohou to být maminky s dětmi, setkávání rodin, růžencová společenství, také společenství mládeže atp. Je důležité, aby ve farnosti nebyla jedna skupina protěžovaná, ale aby zde byla různost v jednotě.

Jsou také společenství mezifarnostní, či nadfarnostní. Může jít např. o různá hnutí, ve kterých jsou malá společenství přímo základní buňkou, ve které se odvíjí život hnutí, formace. V těchto společenstvích už jsou pevně určeny základní body setkávání. Souvisí se zaměřením komunity, se spiritualitou, se způsobem modlitby. Zde už je dán průběh setkávání a nový účastník je postaven před volbu. Buď mu takový způsob setkávání vyhovuje, nebo si může najít jiné společenství, nebo nějaké založit. I zde je důležité, aby se členové společenství nevyčleňovali ze života farnosti, také aby neměli postoj, že to jejich je jediné správné. I zde je potřeba spolupráce v jednotě v různosti.¹⁴⁹

4.0.2 Modlitba chval

„Chvála je způsob modlitby, v níž se mnohem bezprostředněji uznává, že Bůh je Bohem. Je naprosto nezištná: opěvuje Boha pro něho samého a vzdává mu slávu protože je.“¹⁵⁰ „Povznesení ducha k Bohu je výrazem našeho klanění se Bohu: modlitba chval, díky, přímluvy a prosby.“¹⁵¹ Modlitba není jenom povinnost, něco, co musím. Zároveň je to privilegium, něco, co mohu, protože věřím – kdo nevěří se nemodlí. Jestliže modlitbu vnímáme jako povinnost, zakrátko se nám stane břemenem, pod

¹⁴⁹ Srov. OPATRŇY A. *Malá společenství, jak začít, jak pokračovat*. Pražské pastorační středisko; Praha 2000, ISBN neuvedeno

Srov. OPATRŇY A. *Hnutí a malá společenství*, Katolická charismatická obnova [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <http://www.cho.cz/clanky/Hnuti-a-mala-spolecenstvi.html>

Srov. *Církev – dar malého společenství*, Duchovní inspirace [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <https://duchovni-inspirace.signaly.cz/1602/cirkev-dar-maleho-spolecenstvi>

Srov. OPATRŇY A. *Společenství – trocha teologie a sociologie jako obrana před zklamáním*, Katolická charismatická obnova [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <http://apologia.cho.cz/clanky/Spolecenstvi-trocha-teologie-a-sociologie-jako-obrana-pred-zklamanim.html>

¹⁵⁰ *Kompendium katechismu katolické církve IX. část, ot. 556*, Radio vaticana [online]. [cit. 2016-12-18]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=4191>

¹⁵¹ KKC 2098

kterým budeme padat. Modlitba je ale také vyjádřením vztahu – velice je mi blízká malá Terezička, která popisuje obraz dvou dětí, které obě zlobí, a když přijde domů otec, jedno se schová právě proto, že zlobilo, ale druhé skočí otci do náruče a řekne: „Víš tatínku, zlobila jsem, ale jestli chceš, potrestej mě polibkem.“ Toto je modlitba, ve které je vztah, je vyjádřením vztahu lásky. Vždyť čím srdce přetéká, ústa hovoří (srov. Lk 6,45). Modlitba se stává potřebou, kdy prostě musím pobývat s tím, koho miluji, kdo se mně zmocnil, komu jsem dal svoje srdce. Můžeme mluvit o adoraci. Nejde o eucharistickou adoraci, setrvání v tichu před vystavenou Nejsvětější svátostí, ale ad-oratio znamená přitisknutí úst k ústům, políbení, objetí, tedy jedná se zde o vztah lásky,¹⁵² který může být vyjádřen různými způsoby. Hudbou, zpěvem, sborovou chválou, inspirovanou i spontánní modlitbou, samozřejmě i setrváním v tichu.¹⁵³

Tedy i hudba se může stát modlitbou, adorací. Tedy už ne jenom zpíváním křesťanských písní, ale modlitbou vyjádřenou hudbou. Kdo hraje, musí být také vnímavý na podněty Ducha svatého, mít cit pro to, kdy je třeba co hrát a kdy je prostor pro slovní chvály.

Jak se zpíványi, tak i se slovními chválami a díky souvisí také postoje účastníků – někdo sedí a chválí Pána v sedě, někdo může pokleknout, jiný chválí ve stoje, někdo pozvedá ruce, pohupuje se do rytmu, tančí – není to nic nezvyklého, ale je to vyjádřením naší modlitby, každý tak, jak je mu blízké. Papež František k modlitbě chval řekl: „Modlitba chval přiměla Davida odložit svoji usedlost a tančit před Pánem ze všech sil. Právě toto je modlitba chvály... Chválíme Boha za jeho velikost, protože je velký! A říkáme Mu krásné věci, protože se nám líbí, že je takový. Chválit Boha je zcela nezištné!“¹⁵⁴

Modlitba chval může být využita jako samostatný obnovný program, tedy Večer chval. Součástí takového večera může být také četba vhodného úryvku evangelia a zamyšlení nad přečteným úryvkem či slovo povzbuzení. Je dobré, když Večer chval obsahuje i svědectví. Dále je možné vyjádřit svoji víru nějakým gestem – zapálením svíčky a jejím přinesením k oltáři, napsáním prosby do košíčku, nad kterým se v závěru

¹⁵² Srov. [Pastorace.cz](http://www.pastorace.cz) [online]. [cit. 2016-12-29]. Dostupné z: <http://www.pastorace.cz/Clanky/Kdo-se-klani-Jezisi-neklani-se-uz-zadne-jine-pozemske-moci.html>

¹⁵³ Srov. GRAMMATICA, A. *Charismatická animace - jak žít modlitební setkání*, Plzeň: Tiskárna Brouček 1997 ISBN neuvedeno s.18.

¹⁵⁴ Kázání z Domu sv. Marty, Radio vaticana [online]. [cit. 2016-12-18]. Dostupné z: <http://www.radiovaticana.cz/clanek.php4?id=19494>

kněz pomodlí – možností je více a záleží na kreativitě organizátorů Večera chval. Lze také využít možnosti svátosti smíření, popřípadě přímluvné modlitby.

Kostel je místo, které mají lidé spjaté se mší svatou, popřípadě s pohřbem či svatbou, ale zde se rodí jiné vnímání tohoto místa. Může se stát místem, kam mohu přijít, aniž bych se bál, že tomu, co se tam odehrává prostě nerozumím, může se stát místem, kde skrze chvály mohu pocítit Boží přítomnost, kde dostanu pokoj do srdce, místem kde se znova nastartuje moje víra pokud jsem ji ztratil, popřípadě kde mohu víru nalézt, pokud vůbec nejsem věřící.

4.0.3 Pouliční evangelizace

Má svůj původ a vzor v evangeliích, kde Ježíš posílal učedníky po dvou, aby šli do každého města, do kterého chtěl sám přijít. I dnes chce Ježíš přijít na každé místo, kam jdeme my, na každé místo, kde žijeme a kde žijí lidé. Jdeme-li hlásat, neseme Krista, vždyť on je Ten, který je s námi tam, kde jsme dva nebo tři v Jeho jménu (srov. Mt 18,20). Také nás, zrovna tak, jako první učedníky tehdy, vybavuje svou mocí, svou silou, svým Duchem svatým (srov. Jan 20,22; Lk 9,1-2). Jsme spolupracovníky Ducha svatého, který se dotýká srdce evangelizovaného a zapaluje ho,¹⁵⁵ ale také nám dává odvahu a radost. I zde se jedná o hlásání kérygmatu, jehož součástí je svědectví. Hlásání, které je nesené láskou k evangelizovanému.

4.1 Koinonia Jana Křtitele

4.1.1 Vznik

V roce 1974 argentinský kněz P. Ricardo Argañaraz po silném vylití Ducha svatého a po období na „poušti“ cítil povolání k tomu, aby založil nové společenství. Postupem času se k němu přidala jedna sestra a dva bratři, kteří chtěli žít spolu ve společenství s P. Ricardem v panenství pro nebeské království a v modlitbě. K oficiálnímu založení komunity došlo prvního ledna 1979, na slavnost Matky Boží Panny Marie, v Loretě. Komunita dostala jméno Jan Křtitel. Celý řád života v Kamparmu byl zaměřen na modlitbu, zbytek se podřizoval této potřebě modlitby. Takový řád bývá nazýván

¹⁵⁵ Po Petrově kázání o Letnicích se obrátilo tři tisíce lidí. Srov. Sk 2,41

kontemplativním. Bylo pevně dáno osm hodin odpočinku, čtyři hodiny modlitby (vedle osobní modlitby i modlitba společná), čtyři hodiny studia, šest hodin práce.

V červnu 1989 se P. Ricardo zúčastnil v Mexiku evangelizačního kurzu, který vedl P. Emiliano Tardif a Evaristo Guzman. Kurz organizovala „Evangelizační škola sv. Ondřeje“, která následně Koinonii poskytla celou metodickou strukturu a uspořádání zvěstování kérygmatu. Škola poskytla také Koinonii celou metodiku a rys multiplikačního faktoru. V roce 1991 vznikala v Dominikánské republice evangelizační škola „Jan Pavel II.“, na jejímž vzniku i následném vedení školy spolupracovala Koinonia Jana Křtitele. Dále začala Koinonia organizovat evangelizační školy, jejichž kurzy byly následně poskytovány farnostem po celé Itálii, poté se rozšířily do celého světa. V roce 1994 se dvouměsíční školy v Rocca di Papa zúčastnilo třicet pět národností.

Komunita existovala právně od roku 1987 podle občanského práva jako soukromé sdružení. Podle kanonického práva byla Koinonia uznána jako soukromé sdružení věřících a byly schváleny její stanovy v roce 1992. Dále v prosinci 1994 byla Koinonia začleněna do „Katolického bratrstva“. Jedná se o alianci komunit, náležejících ke světové charismatické obnově a je schválena Svatým stolcem.

4.1.2 Spiritualita

Jestliže chápeme význam slova „spiritualita“ jako duchovní cestu, vyšlapanou nějakým duchovním učitelem, Koinonia Jana Křtitele přijala jako učitele duchovního života sv. Františka Saleského.

Pastorační aktivity Koinonie jsou vyjádřeny zkratkou „KeKaKo“. Co to znamená?

Ke – kérygma – jedná se o přímé a výslovné zvěstování Ježíše Krista zemřelého, zmrtvýchvstalého, oslaveného, Pána, Spasitele a Mesiáše. Náplní je také formace evangelizátorů pro novou evangelizaci prostřednictvím kérygmatických evangelizačních škol.

Ka – charismata – jedná se o otevřenost působení Ducha svatého charismatickým znamením, doprovázejícím kázání. Tedy evangelizovat s mocí Ducha prostřednictvím užívání charismat.

Ko – koinonia, tedy společenství, ve kterém se žije přátelství a zkušenost se zmrtvýchvstalým Pánem Ježíšem v modlitbě a sdílení života.

Každá pastorační aktivita Koinonie se aktivně zapojuje do místních církevních struktur a přispívá vlastním přínosem k uskutečňování jednotlivých pastoračních plánů.

4.1.3 Oáza

Členy Koinonie je možné rozdělit podle způsobu života na členy interní komunity a externí komunity. Interní členové jsou zasvěcení bratři a sestry, kteří tvoří komunitu života a přebývají v Oáze. Oáza se tak stává centrem evangelizace, kde spolu s bratry a sestrami z interní komunity přebývá také pastýř. Život v oáze je pevně daný. V pět hodin ráno budíček, dále osobní modlitba, práce, studium, společné jídlo, chvály a odpolední přímělná modlitba. Den uzavírá večerní eucharistická modlitba, v deset hodin se jde spát. Oáza je místo, kde je každodenní přímělná modlitba, každotýdenní setkání s modlitbou za nemocné. Je také místem setkávání členů Koinonie. Každý měsíc zde probíhají víkendová setkání, jejichž náplní je modlitba, chvály, vyučování, probíhají zde kurzy kerygmatické evangelizační školy. Je to místo žití vztahů, místo žití přátelství.

4.1.4 Komunita rodin

Tvoří ji externí členové komunity žijící v jednom regionu. Rodiny, ale také i jednotlivci různých životních stavů, jako například svobodní, ovdovělí, zasvěcení žijící ve světě, diecézní kněží a jiní. Komunita rodin se (podobně jako celá Koinonie) společně věnují zvěstování Ježíše ukřižovaného a vzkříšeného, pěstují modlitbu v Duchu svatém a žijí intenzivními přátelskými vztahy. Jednou za měsíc se společně scházejí pod vedením regionálního koordinátora na setkání zvaném Agapito, jehož náplní je modlitba, chvály, vyučování, také vzájemné sdílení. Agapito je zakončeno společným posezením na hostině, společným stolováním.

4.1.5 Komunita v Čechách

Koinonia je přítomná na všech pěti kontinentech, s trvalou přítomností v Itálii, Švýcarsku, Francii, Španělsku, Německu, Belgii, Velké Británii, Irsku, v České republice, na Slovensku, v Maďarsku, Polsku, Švédsku, Izraeli, Zimbabwe, Jižní Africe, v USA, Mexiku, Indii, Austrálii, Kubě, Hondurasu a Kolumbii. Kdy přišla do České republiky?

Do České republiky byla Koinonia Jana Křtitele pozvána plzeňským biskupem Mons. Františkem Radkovským v roce 1995. Česká Oáza je v Plzni – Liticích a jejím pastýřem je P. Francesco Meneghini. Komunit rodin je v současné době v České republice dvacet. Jsou v Brně, Brumově, v Českých Budějovicích, ve Frýdku-Místku, v Havířově, Holešově, Kroměříži, Kyjově, Miloticích, Olomouci, Opočně, Ostravě, Plzni, Praze, ve Studenci a ve Zlíně.

Koinonia Jana Křtitele má vypracovanou celou řadu evangelizačních kurzů a aktivit, díky kterým je schopna provázet účastníky různými etapami duchovní cesty. Kurz Dům modlitby, kurz Filip, kurz Pavel, kurz Izaiáš, kurz Kazatel, kurz Jan, setkání pro manžele, setkání mládeže, setkání Ježíš uzdravuje a další. Tuto nabídku využívá také plzeňské biskupství, které v době letních prázdnin organizuje Letní evangelizační školu, jejíž součástí jsou jednak diecézní exercicie, jednak i evangelizační kurzy komunity.¹⁵⁶ Součástí aktivit Koinonie je nabídka studia Biblické a Teologické korespondeční nebo elektronické školy, dále také kurzy celoživotního vzdělání při TF JU.¹⁵⁷

4.2 Dům modlitby

V proroctví z r. 1978 daném pro P. Ricarda se praví: „Camparmo bude mým domem modlitby z mého domu vzejde nové povolání, nová evangelizace“.¹⁵⁸ O domu modlitby píše už Emiliano Tardif, kdy v roce 1974 v Pimentelu v Dominikánské republice ve snaze rozdělit mnohatisícová shromáždění křesťanů, začal formovat odpovědné vedoucí malých modlitebních skupin. Založil čtyřicet pět modlitebních společenství, které byly rozesety po celé farnosti. Celé městečko se tak stalo domem modlitby.¹⁵⁹ Existuje mnoho domů modlitby ve smyslu malých modlitebních

¹⁵⁶ Zdroje: Koinonia Jan Křtitel [online]. [cit. 2016-11-18]. Dostupné z: <http://www.koinonia.cz/>
Srov. ARGANARAZ, R. *Koinonia Jana Křtitele*, Litice: DAN 1998 ISBN neuvedeno
Srov. SECONDIN, B. *Nová hnutí v církvi*, Kostelní Vydří, Karmelitánské nakladatelství 1999
ISBN 80-7192-391-5 str. 138-139

¹⁵⁷ Koinonia Jan Křtitel [online]. [cit. 2016-11-18]. Dostupné z: <http://www.koinonia.cz/aktivity/>
Koinonia Jan Křtitel [online]. [cit. 2016-11-18]. Dostupné z: <http://bks.koinonia.cz/prehled-etap/>

¹⁵⁸ Koinonia Jan Křtitel [online]. [cit. 2016-11-18]. Dostupné z: <http://www.koinonia.cz/kdo-jsme-parent/proroctvi-o-camparmo/>

¹⁵⁹ Srov. TARDIF, E. FLORES, J. H. P. *Ježíš mě učinil svým svědkem*, Praha: Portál 1993 ISBN 80-85282-48-8 s.20-21.

společenství, jsou si i navzájem podobné, přesto ne stejné. Jaký je a jak probíhá Dům modlitby Koinonie Jana Křtitele?

4.2.1 Pozvání

Domu modlitby předchází pozvání - Koho pozvat? Řecké slovo oikos označuje svět našich vztahů. Nemusíme jít evangelizovat mimo svůj domov, ale pozvat svoje přátele, kamarády, spolupracovníky, známé, máme-li jaké koníčky, zajdeme-li občas na pivo, něco koupit na tržnici, ... , toto všechno je svět, ve kterém žijeme, ve kterém se pohybujeme. V oikosu je třeba vytvářet vztahy, abychom vytvořili důvěru. Když je důvěra, můžeme se podělit o zkušenost spásy, mohu pozvat druhého na návštěvu, mohu pozvat na Dům modlitby. Nerozdělujeme lidi do kategorií, ten ano – ten ne, je důležité překonat strach z nepřijetí, z odmítnutí. Všichni mohou odpovědět. Někdo může pozvání odmítnout, ale všichni potřebují spásu a všichni mohou odpovědět. Kde nefungují vztahy, kde není důvěra, může těžko člověk odpovědět, proto je třeba budovat vztahy, budovat důvěru. Zajímat se o bratra, modlit se za něj, žehnat – budovat tyto vztahy už je samo o sobě zvěstí. Je třeba se chopit iniciativy, budovat mosty vztahů, důvěry.¹⁶⁰

Dobrá pomůcka k uvědomění si svého oikosu je si jej namalovat, vytvořit tabulku, např:

Ti, které znám	Ti, které neznám	Ti, ke kterým bych se chtěl přiblížit

4.2.2 Co je a není Dům modlitby

Abychom lépe poznali, co je Dům modlitby, uveďme si, co Dům modlitby není:

1. Dům modlitby není modlitební skupina, protože cílem modlitební skupiny je modlit se (i když se na domě modlitby modlíme).

¹⁶⁰ Srov. EG 24

2. Není to skupina přímluvné modlitby, neboť cílem přímluvné skupiny je přimlouvat se (i když se na domě modlitby přimlouváme).

3. Dům modlitby také není místem studia bible. Cílem biblické skupinky je poznávat bibli.

4. Dům modlitby není ani mariánské večeřadlo, mariánská modlitební skupinka, neboť cílem mariánské skupinky je modlit se k Panně Marii.

5. Dům modlitby není ani skupina, která má ve zvláštní úctě nějakého světce, protože cílem takovéto skupinky je sejít se a prosit tohoto světce o přímluvu.

Dům modlitby je:

1. Soukromý dům (byt). Pánův plán je, „aby všichni lidé došli spásy a poznali pravdu“ (1 Tim 2,4). Naším posláním je hlásat tento Boží plán, naše poslání je přivést druhé k Pánu, ukázat Ježíše, který vstal z mrtvých. Proto můžeme mimo jiné náš dům použít také jako místo, kde se hlásá evangelium, kde je modlitba, kde je přijetí bratra. Jako místo, kde Pán jedná, kde je možno s Ním navázat vztah, kde se Pán může projevit. Je to dům, kde žijeme vztahy. Přímé, přátelské, ne formální. Neoslovujeme se tituly, oslovujeme se jménem. Je to místo, kam můžeme pozvat lidi ze svého oikosu. Je to místo, kde se pozvaní mohou cítit dobře. Někteří lidé mohou mít nějaký blok, když je pozveme na faru nebo do kostela, prostě nepřijdou, ale na návštěvu domů ano, protože každý má místo, kde je doma a nemají problém přijít domů k někomu druhému.

2. Dům modlitby. Je to místo, kde se sejdeme také proto, abychom se společně modlili. Jak se modlili? V Domě modlitby se modlíme s Biblí – Božím slovem. Modlíme se žalmy, čteme evangelium. Je to modlitba kristocentrická – obracíme se přímo na Ježíše, který se zpřítomňuje skrze slova evangelia. Vzhledem k tomu, že je to soukromý dům (byt), kde máme přímé vztahy, jde o to, navázat přímý vztah i s Ježíšem. S tím Ježíšem, kterého nám předkládá evangelium. Je to dům, kde se modlíme společně. Je to dům, kde během modlitby se Pán dotýká srdcí lidí a proměňuje jejich životy.

3. Rybářská síť. Naším vzorem by měl být Petr rybář, kterému Pán říká: „Neboj se, od této chvíle budeš lovit lidi“ (Lk 5,10). Ježíš vstoupil do Petrovy loďky a požádal ho, aby kousek odrazil od břehu. Petr byl po celonočním rybolovu, kdy nic nechytil. Přesto Ježíše neodmítl, poodjel kousíček od břehu, seděl a naslouchal Ježíšovu vyučování. Ježíšovo slovo změnilo celý Petrův život.

V Petrovi se zrodila víra a poslušnost, proto byl schopen uposlechnout Pána, zajet na hlubinu a spustit síť. V síti se chytilo tolik ryb, že sám by Petr toto množství nemohl zpracovat, povolal tedy další, aby mu pomohli. Petr nebyl sám, měl společníky, byl ve společenství (srov. Lk 5,3-7). Mohli bychom říci, že toto by měl být náš životní styl. Měli bychom být lidmi, kteří naslouchají Božímu Slovu, Božímu Slovu věří, být lidmi společenství, být svědky Vzkříšeného a zvat další, aby mohli učinit tu samou zkušenost. Dům modlitby je tedy nástroj k „lovení ryb“. Lidé v domě modlitby nezůstávají na věky, ale začleňují se do komunity, do farnosti, do církve. Navíc sami otvírají svůj Dům modlitby.

4. Dům modlitby je malý. Má charakteristiky malého společenství, kde každý zná každého jménem, vytváří přátelské vztahy. Není strnulý, umí se přizpůsobit. Díky tomu, že Dům modlitby je malý, člověk se cítí dobře. Může se otevřít, mít důvěrný vztah s ostatními. Je jednoduchý – tím pádem je reprodukovatelný. K tomu, abychom mohli mít Dům modlitby, je třeba mít zkušenost s Pánem a zkušenost z jiného domu modlitby.

5. Dům modlitby slouží k evangelizaci. Je určen těm, kteří neznají Ježíše. Jednak to mohou být lidé, kteří sice byli pokřtěni, ale víru nežijí, nebo i ti, kteří o Pánu nikdy neslyšeli. Je pro lidi, kteří hledají pro svůj život nějaké řešení, hledají Boha, ale neví, kde ho najít. Lidé, kteří neznají Pána jsou kolem nás, v našem okolí, jsou to lidé z našeho oikosu. Potřebují slyšet o Ježíšovi, potřebují zakusit Boží lásku, potřebují zakusit křesťanské přátelství. Dům modlitby nemá za úkol vyřešit všechny problémy lidí, ani vysvětlovat veškerou nauku církve, k tomu slouží další formace ve farnosti, komunitě. Nejsme to my, kdo má řešit problémy druhých, ale nasměrovávat je k Tomu, kdo řešení má – přivádět je k Ježíšovi.

4.2.3 Jak vést Dům modlitby

Forma je dána, ale zároveň je důležité, aby se přítomní cítili svobodně, aby byl prostor pro svobodnou spontánnost, aby se necítili jako v kostele. Je třeba umět propojit všechno, umět přetáhnout předchozí k tomu, co bude následovat. Také vtáhnout lidi, motivovat je k účasti, motivovat je k zapojení. Bez zapojení se srdce neotvírá, bez otevření srdce není šance na změnu. Naše starost nejsou

zázraky – to je starost Boží, naše starost je animovat tak, abychom druhé přivedli k účasti.

4.2.4 Vlastní průběh domu modlitby

Dům modlitby slouží k tomu, aby se pozvaný setkal s Ježíšem. Setkání není o tom, že se naučíme modlit (ale samozřejmě se modlíme). Musíme mít na paměti cíl setkání – setkání s Ježíšem, tedy i modlitba, čtení Bible, celý průběh Domu modlitby musí být veden s tímto vědomím, s tímto zaměřením. I svědectví musí být o tom, co pro mě Pán udělal. Schéma je důležité, ale je také třeba setkání přizpůsobit přítomným lidem. Musíme vzbudit účast a musíme představit Ježíše. Setkání je možno rozdělit do jedné hodiny. Nesmí být moc dlouhé, aby si pozvaní mohli „odskočit“ na setkání a vrátit se domů, ke svým povinnostem. Ideální je jedno setkání za týden.

Před začátkem je třeba se připravit. Tedy modlit se – prosit Ducha svatého o pomoc, modlit se za pozvané. Je třeba připravit místo, Bible, zpěvníky, připravit si zvěst¹⁶¹ – jednu až tři jasné myšlenky. Musíme být pozorní, zapamatovat si, jak se kdo jmenuje, nebýt učitel. Naučit se sdílet, naučit se naslouchat. Znamením toho, že člověku je dobře je, že začne mluvit o svých problémech.

Na setkání musí být atmosféra svobody, kde přichází se mohou účastnit aktivně, kde mohou zpívat, říci modlitbu, Neodsuzuje se a nemoralizuje.

Průběh domu modlitby jde shrnout do deseti bodů:

1. Přijetí. Přijetí je způsob, kterým vítáme a jakým reagujeme na nového příchozího. Usmát se, podat ruku, případně obejmout – máme zjevovat Otcovu lásku. Nemá to nic společného se sympatií nebo nesympatií. Je zde rozdíl mezi sympatiemi (nesympatiemi) a mezi úkolem příchozího přijmout, dát mu znamení přijetí. Otázka přijetí je otázka vůle – nechceme dotyčnému ukázat, že nám je nebo není sympatický, smyslem je ukázat Otcovu lásku skrze přijetí, skrze zájem. Přivítané usadíme do kruhu. Neměli bychom dělat ze svého domu kostel, nevytvářet náboženskou atmosféru – je nejlépe, když to doma vypadá jako doma. Neměli bychom napodobovat kněze – úvodní povzbuzení by nemělo vypadat jako

¹⁶¹ Proto je dobré absolvovat kurz Kazatel

začátek mše,¹⁶² ale vše moderovat jednoduše, tak, aby se lidé cítili příjemně, ve své kůži.

2. Písnička nebo několik písniček – jednoduchých (jednu nebo dvě, kde středem je Ježíš), můžeme dávat praktické pokyny, také k tomu, jak je možné se modlit (člověk, který se neumí modlit, bude opakovat to, co děláme my). Je třeba pomoci člověku, aby se cítil svobodný. Je možné vyzvat účastníky ke zpěvu, okomentovat to, co bude probíhat, třeba slovy: „Teď budeme zpívat radostné písničky, které nás uvedou do Pánovy přítomnosti.“ Zpěv a píseň má moc dotknout se srdce.

3. Začneme se modlit. Přečteme žalm. Žalm si předem připravíme, čteme všichni nahlas, aby se mohli všichni zúčastnit. Potom každý zopakuje verš, slovo, všichni potvrdíme - amen. Zde je možno využít „modlitbu v kruhu“ – každý ví, kdy na něj přijde řada, nebo „modlitbu řetězu“ – na přečtené navázat rozvinutím – další článek – na rozvinutí navázat rozvinutím. Učí nás to nejen mluvit, ale také naslouchat. Modlitby jsou dobré, když jsou krátké.

4. Spontánní modlitba, srdcem. Čím kratší a jednodušší je, tím lepší. Čím konkrétnější ve spojení s vlastním životem, tím lepší.

5. Četba evangelia – čteme jednu kapitolu z evangelia. Začínáme evangeliem sv. Marka, pak Lukáše, Matouše. Evangelium sv. Jana je těžší. Všichni čteme společně, čteme nahlas. Čteme evangelium, protože je o Ježíšovi. Dobře se také aktualizuje – přetahuje do vlastního života, protože to nejsou suchá poučení, ale příběhy. Je dobré když pozvaný čte, nejen pasivně poslouchá, protože čtení ho vtáhne do děje, otvírá své srdce. Slovo je účinné, jakmile začneme číst, přivoláváme jeho účinnost (srov. Židům 4,12). Cílem prohlášení Slova je vzbudit víru v Ježíše (srov. Řím 10,14.17).

6. Naše zvěst – animátor musí vyjít z liturgického textu, aby ohlásil Ježíše a svědčil, jak tohoto Ježíše zažil. Je třeba, aby byl pozorný k tomu, co Bůh činí v jeho životě. Svědectví by neměla být stará – o tom, co se stalo kdysi, neměla by být stále stejná. Proto je třeba být pozorný k Božímu působení – vidět, jak Bůh pracuje v našem životě. Skrze osobní svědectví nastává příhodná chvíle, kdy Pán působí a proměňuje srdce přítomných. Ve zvěsti a ve svědectví Duch svatý

¹⁶² Úvodní povzbuzení může vypadat třeba takto: „Všechny vás tady vítám, sešli jsme se tady a v evangeliu je psáno, že kde jsou dva, nebo tři, nebo více lidí v Ježíšovu jménu, on je uprostřed nich. Tak otevřme svá srdce, a buďme vděční za všechno, co Pán dnes vykoná.“

otevívá uši a srdce přítomných, aby mohli přilnout k Ježíši, aby mohli přijmout Pána, přijmout požehnání. Právě tady může Pán způsobit změnu jejich života. Zvěst a svědectví – aby dosáhly svého cíle – musí vzbudit víru v Ježíše, který je řešením.

7. Přijetí Ježíše. Když animátor svědčil, je třeba ukázat účastníku, že toto je nabídka i pro něj – je třeba ho dovést k přijetí Ježíše. Vytvořit takovou chvíli, kdy každý buď v duchu, nebo spontánně – ve svobodě – naslouchá modlitbě animátora, který se v modlitbě obrátí přímo na Ježíše a prosí Ho, aby se projevil na základě té zvěsti. Tak dochází k setkání – protože je to animátor, kdo Pána zve, a Pán na toto pozvání čeká.

8. Vyzýváme Ducha svatého – prosíme Pána, aby poslal svého Ducha svatého a zpečetil, co jsme učinili. Vyzýváme Ducha svatého písní, potom prosbami - „přijď Duchu svatý, přijď a zahřej mě, přijď a uzdrav mě, ...“, používáme dar jazyků.

9. Přímluva – modlíme se za potřeby lidí.¹⁶³ Kdo má problém, všichni se modlíme za ten problém (vytváří to společenství). Přímluva může být s vkládáním rukou, nebo i z dálky. Můžeme říci i prosbu za druhého – ale zároveň nesmíme vynášet tajnosti z jeho života. Můžeme vytvořit i skupinky po třech, navzájem vkládat ruce, přimlouvav se. Přímluva nemůže být moralizování. Lze také psát přímluvy do košíčků – můžeme košíček pozdvihnout a všichni společně se přimlouvav.¹⁶⁴

10. Setkání uzavřeme modlitbou Otče náš a modlitbou Zdrávas Maria – prosíme Pannu Marii, aby se modlila s námi a také za nás.

Následuje malé posezení a pohoštění – káva, čaj, bábovka, ...

Jak už bylo napsáno, Dům modlitby neslouží k dlouhodobé formaci účastníků. Ti se dál mohou zapojit do dalších programů jak ve farnosti, tak také v komunitě.¹⁶⁵

¹⁶³ Například: Všichni se modlí za rodinu účastníka. Za týden se zeptáme: Modlili jsme se za tvoji rodinu – jak to jde u tebe, co se změnilo?

¹⁶⁴ Zde může být i vyznání důvěry – například: „Pane, my věříme, že se neztratili tvé pozornosti, že se neztratili tvé lásce, i když se zatím nehýbe to, co potřebují. Tak přijmi toto gesto důvěry a odpověz nám na ně svým milosrdenstvím, svým zásahem.“

¹⁶⁵ Srov. KOLEKTIV ČLENŮ KOMUNITY JÁN KRSTITEL, *Dom modlitby*, Prešov: Réma 1998 ISBN 80-967559-5-1.

4.3 Kurzy Alfa

4.3.1 Vznik

Kurzy Alfa vznikly v Anglii, v protestantských kruzích, v církvi Holy Trinity Brompton v Londýně. Tento kurz má základ v kurzu, jenž vznikl na konci sedmdesátých let jako pomocný vzdělávací kurz pro vyučování základů křesťanství. V roce 1990 duchovní této farnosti, Nicky Gumbel tento kurz přepracoval a použil ho jako kurz evangelizační, k oslovení lidí, kteří jsou vně církve. Kurz ale je používán také k posílení víry lidí již věřících. Svým složením je postaven na hlásání „kérygmatu“, hlásání prvotní zvěsti. Snaží se přiblížit křesťanství člověku, který je typickým člověkem dnešní doby. Klade si otázky po smyslu života, utrpení, Boží existenci, historicitě Ježíše Krista, a podobně. Kurzy Alfa tomuto hledání, této touze něco se dozvědět vychází vstříc v sérii deseti večerů a jednoho společně stráveného víkendu.

4.3.2 Kurzy Alfa z pohledu účastníka

Předtím než účastník přijde na kurz Alfa, je třeba, aby byl pozván. Nejúčinnější je osobní pozvání. Můžeme vyvěsit plakáty, rozeslat pozvánky emailem, ale nejúčinnější je osobní pozvání od člověka, kterému důvěřuje. Proto osobní pozvání. Také je dobře, když tento se pozvaného na prvním setkání kurzu Alfa ujme. Účastník, který přijde na kurz Alfa, by měl být upozorněn, že se začíná včas. Že není dobré ani ohleduplné, aby přicházel na kurzy pozdě.

Hned u dveří budovy, kde se konají kurzy Alfa, je vhodné, aby účastníka někdo přivítal, ujal se ho, představil se, a odvedl hosta do místnosti, ve které bude probíhat přednáška. Proto je třeba, aby u vchodu byli dva lidé. Když se jeden ujme příchozího, aby mohl zůstat druhý a ujmout se dalšího příchozího. Na prvním večeru je dobře, když účastníci projdou registrací, aby dostali cedulky se jménem (abychom se mohli vzájemně oslovit), také abychom se dověděli, kdo vlastně přišel a s kolika účastníky můžeme počítat na dalším setkání kurzu Alfa.

Někdo také může přijít dříve, takže musí být někdo, kdo se mu bude věnovat. Toto už mají na starost další organizátoři – aby se příchozího ujali, aby se mu začali věnovat. Je důležité, aby účastník po celý večer cítil zájem a přijetí ze strany organizátorů. Neměl by být osamocený, aby si nepřipadal jako kůl v plotě. Pokud má příchozí na kurzu své známé, je třeba ho uvést ke stolu s lidmi, které zná, aby se cítil dobře, aby se cítil doma. Určitou roli hraje i estetická stránka – jsou farnosti, které mají i aranžéra, který upraví místnosti, kde se kurzy Alfa konají. Je třeba všechno sladit, připravit tabuli, výzdobu, květiny, Mělo by být připraveno občerstvení – je třeba účastníku nabídnout kávu, čaj, popřípadě nějaký jiný nápoj. Stává se, že někdo přijde pozdě. Je vhodné na prvním setkání pět až deset minut počkat, ale je třeba, aby v průběhu večera zaznělo, že se chodí a začíná včas.

Večer začíná společnou večeří. Účastníci jsou usazeni u stolu ideálně tak, aby na sebe dobře viděli a aby byla možná vzájemná komunikace. Je důležité, aby nikdo nebyl odstrčený a bez možnosti komunikovat s ostatními účastníky kurzu. Roznese se večeře. Důležité je, aby jídlo bylo chutné, aby obsluha byla příjemná. Pro účastníky kurzu může být nepříjemné, takto zadarmo přijmout občerstvení, proto je pro ně možnost přispět na občerstvení, aby se necítili zavázáni. Tuto informaci jim může sdělit moderátor večera.

Po večeři by měla pokračovat nějaká společná aktivita. Výborná je píseň. Rozdají se zpěvníky a vybere se písnička, která je známá, má křesťanský nádech. Píseň je dobrá pro to, aby padly nějaké ostychy a předsudky, aby se vytvořila atmosféra důvěry.

Po písničce má krátký vstup moderátor večera, který pozvané seznámí s dalším průběhem večera, uvede přednášejícího a téma přednášky.

Součástí každého setkání je přednáška na určité téma. Témata jsou daná, je dané i to, jak mají následovat po sobě.¹⁶⁶ V přednášce by také měly zaznít příklady ze života. Přednášející by se neměl odchýlit od tématu, protože organizační tým je už dopředu připravený na to, o čem se bude povídat. Dobré je, když není přednáška z nějaké videonahrávky, ale když má přednášku živý přednášející. Někdo z blízkého okolí, někdo kdo je účastníkům znám, koho mohou vidět, ideálně vedoucí kurzu.

Po přednášce je krátký čas na kávu, čaj, zákusek. To je také další role pomocníků, třeba z řad farnosti – něco upéci a poslat na kurz. Další konverzace než se přejde

¹⁶⁶ Všechny přednášky jsou dopodrobna zpracovány v manuálu pro organizátory kurzů – v knize Nickyho Gumbela „Otazníky života“. Dostupné je také DVD, kde jsou všechny přednášky odpřednášeny a připravilo je pražské pastorační středisko. Pražské pastorační středisko také připravilo přednášky ke kurzu Beta – ke kurzu, který by mohl být použit jako pokračující či prohlubující.

k tématu přednášky – třeba o tom, kdo to napekl, recepty, ... to je další stmelovací prvek mezi organizátory a účastníky.

Po kávě se rozejdou účastníci na skupinky. Už jsou předem rozdělení, kdo kde s kým bude ve skupince. Rozdělení do skupinek není podle věku, ale spíše zde hraje roli, jestli je někdo věřící ale z nějakého důvodu ochabl ve víře, nebo jestli to je někdo kdo vůbec neví, co to křesťanství je, ale rád by se něco dozvěděl, ... Je třeba dát do skupiny lidi, kteří mají v tomto smyslu k sobě blízko. Je na zvážení, jestli rozdělit manžele do různých skupinek. Mnohdy se stává, že hosté si přivedou sami své partnery, například věřící manžel nevěřící manželku, nebo obráceně, a rádi by je seznámili s tím, čemu věří, v kolektivu ostatních lidí. Složení lidí ve skupince nemusí být každý večer stejné. Pokud se někdo necítí ve skupince dobře, příští setkání může být ve skupince jiné.

V každé skupince musí být moderátor, který povede diskuzi, dále jeho pomocník a také modlitebník, tedy člověk, který se za skupinku bude modlit. Pomocník by měl být připravený v případě potřeby přispěchat na pomoc moderátorovi, ať už otázkou na některého účastníka, nebo svědectvím vhodným k probíranému tématu. Celá skupinka se sejde, posadí se do kruhu, nebo ke stolu tak, aby na sebe všichni viděli. Moderátor zopakuje téma přednášky a zahájí diskuzi. Zeptá se účastníků adresně, jmenovitě, co oni na to, jestli k tomu mají co říci, jestli souhlasili, nesouhlasili, jak na ně téma a zpracování přednášky působilo, co říkají na přednášejícího. Důležité je, aby každý z účastníků dostal prostor pro vyjádření. Pokud je někdo mlčenlivější, moderátor ho musí umět pobídnout, povzbudit, pokud je někdo příliš výřečný, je ho třeba citlivě usměrňovat a vést. Nikdo by neměl účastníka posuzovat a odsuzovat. Jak odpověď, tak i osobu. I když účastník nějakým způsobem téma „shodí“ nebo řekne něco negativního či „nemoudrého“, musí moderátor umět z toho vybruslit, umět „navázat nit“, umět udržet téma diskuze. Je třeba hosty povzbudit k diskusi a ne je nějakým způsobem lámat či přesvědčovat. Každý by měl mít možnost si věci prozkoumat a osahat sám, ne aby ho někdo přesvědčoval, co si má myslet.

Svědectví je důležité a ve skupince musí zaznít. Musí to být svědectví vhodné k tématu přednášky a diskuze, musí to být osobní zkušenost s Bohem. Struktura svědectví je daná. Musí zaznít: Jaké to bylo předtím, co se stalo, jaké je to teď a musí zde být výzva pro ostatní účastníky.

Skupinka by měla trvat tak čtyřicet pět minut, neměla by být delší, než hodinu. Je třeba dbát na časový plán, pokud by chtěl někdo debatovat dál, měl by dostat tuto možnost, ale už ne v rámci skupinky, ale spíše jako osobní setkání, osobní rozhovor. Po ukončení skupinek je dobré, když se moderátor zeptá, kdo přijde příště, aby přípravný tým věděl, kolik má připravit večeří, kolik míst, s kým může počítat. Moderátor by měl dát kontakt na sebe a získat také kontakty na účastníky. Může nastat nějaká změna, proto je třeba, aby pořadatelé kurzu tyto kontakty měli. Účastník by měl odcházet s pocitem, že byl přijat a měl by mít touhu přijít další večer.

4.3.3 Kurzy Alfa z pohledu služebníka - člena přípravného týmu

Člen přípravného týmu musí být na místě už nejméně hodinu před samotným kurzem Alfa. Měl by mít dost času na to, připravit prostor – stoly, prostírání, dovést jídlo, ... Nelze opomenout roli modlitby. S modlitbou vše stojí a padá. Kurz Alfa nemůže být nesen jenom naší snahou, ale musí být nesen modlitbou. Proto bychom si měli nechat alespoň půl hodiny na modlitbu. Modlitba chval, modlitba díky, modlitba proseb za účastníky, prostě čas, který je nabídnutý Pánu. Je třeba také počítat s tím, že hosté mohou přicházet dříve, tedy být připraveni.

Přípravné týmy nebývají tak velké, aby měli jen jednu roli pro jednoho člověka. Role se mohou překrývat. Ten, kdo vítá účastníky, může být také vedoucí skupinky, moderátor, modlitebník. Zapojovat se mohou i hudebníci. Skloubení rolí je horší u lidí z kuchyně. Po večeři si rádi poslechnou přednášku, ale je třeba umýt nádobí a zastat další práce, které jsou s touto službou spojené.

Jak velké by měly být skupinky? Ve skupince by měl být vedoucí, pomocník, alespoň jeden modlitebník a alespoň čtyři účastníci, aby nebyla převaha služebníků nad účastníky. Skupinka by zároveň neměla být větší, než dvanáct, tedy osm až devět účastníků, tři až čtyři služebníci. Je to proto, že s větším počtem lidí ve skupince se skupinka stává více anonymní, je obtížnější budovat vztahy.

Nyní se podíváme na role členů týmu tak, jak je potkává účastník. U dveří je člen, který vítá účastníky. Musí počítat např. i s tím, že třeba v zimě bude stát i na mrazu. Je to role, ke které je třeba více lidí, aby se mohli popřípadě i vystřídat, aby tam pořád někdo stál a hostů se ujímal. V úvodním večeru jsou i ti, kteří mají na starosti registraci, tedy zaznamenávají, kdo z pozvaných přišel a kdo nepřišel. Dávají lidem visačky se

jmény, aby byl možný bezprostřední kontakt a nebyla potřeba se ptát na jméno účastníka. Pokud možno si účastníci na večerech kurzu Alfa tykají, pokud jim to není proti mysli. Tato otázka by měla zaznít ve skupinkách, kde je prostor na individuální přístup k účastníkům.

Zatím, co jedni členové týmu vítají, v kuchyni se připravuje jídlo. Už by mělo být uvařené, nebo přivezené odjinud, např. z restaurace. Varianta přivezení jídla z restaurace je dobrá, ušetří se čas. V kuchyni by se mělo jídlo připravovat a v čas začátku by se mělo servírovat. To mají na starosti kuchaři a s nimi i ti, kdo jídlo přivezli z vývařovny či restaurace.

Poté se účastníci setkají s moderátorem. Ten má na starosti průvodní slovo, ohlášky a oznamy v průběhu večera. Je to důležitá role, a je dobré, aby se v ní organizátoři střídali. Moderátor by měl říci v průběhu večera také nějaký vtip, měl by představit přednášejícího, uvést do tématu, odkázat na minulá témata, na minulé večery. Připomenout, co jsme slyšeli, co jsme se dozvěděli, o čem jsme se bavili. Může zdůraznit i témata, která padla ve skupince. Role moderátora není jenom uvádět, co bylo, popř. co bude následovat, ale vtáhnout účastníky do děje toho večera.

Hudebníci by měli být lidé, kteří jsou známi účastníkům – z farnosti, nebo ze společenství, aby bylo vidět, že vzít kytaru a zazpívat pro účastníky není nadlidský výkon, ale že je to v našich silách, že je to zvládnutelné.

V roli vedoucího skupinky je dobré, když se lidé střídají. Vedoucí, jeho pomocník a modlitebníci si mohou tyto role vzájemně prohazovat. Pokud se modlitebníci na roli vedoucího necítí, mohou se střídat alespoň vedoucí s pomocníkem. Starostí vedoucího je, aby se účastníci zapojovali do debaty, aby se nikdo necítil odmítnut, aby nikdo nebyl hodnocen kategoricky.¹⁶⁷ Je třeba se vyhnout hodnotícím soudům, ale každý příspěvek či poznámku jakéhokoliv účastníka použít jako vstup, nebo odrazový můstek pro další debatu. Když vedoucí tápe, je tady pomocník, který by mu měl přispěchat na pomoc, nějakým svým nenásilným vstupem – ať už osobním svědectvím, nebo vybidnutím účastníka, který se doposud do debaty nezapojil. Pomocník, nebo vedoucí sám by měl mít připravené svědectví, které by se mělo týkat tématu, které jsme slyšeli v přednášce. Mělo by začít tím, jaké to bylo, co se stalo, jaké je to teď a výzva pro účastníky: To, co jsem zažil já, je dostupné i vám a přál bych vám, abyste to zakusili.

¹⁶⁷ Nesmí zaznít jsi hloupý, chytrý, toto bylo hloupé, co jsi řekl,

Modlitebníci ve skupinkách jsou lidé, kteří se modlí. Jestli jsou vnitřně puzeni zapojit se do debaty, ať se zapojí, ale jejich hlavní role je po celé trvání debatní skupinky se modlit. Za účastníky, za vedoucí skupinky, za to, aby debata dobře probíhala, aby se otvíraly věci, které jsou pro účastníky důležité a zásadní. Jestliže je ve skupince pozvaný, který mlčí, tedy role modlitebníka je také mlčet, aby pozvaný v této situaci nebyl sám.

Na kurzech je možné pustit videozáznam z přednášky. Daleko lepší je živý přednášející, nejlépe někdo, kdo je účastníkům známý. Může to být pan farář, nebo někdo z farnosti, kdo má k tématu co říci. Struktura přednášky je daná. Každý přednášející může uchopit dané téma ze svého pohledu, svým způsobem, ale jsou informace, které by měly v přednášce zaznít. Dále by měly být v přednášce příklady ze života.

Poté, co skončí debatní skupinky, které jsou po přednášce, by se měl celý organizační tým sejít k reflexi. Co se mi na večeru líbilo, co bych navrhoval zachovat, co se mi nelíbilo, kde je nějaký prostor pro zlepšení. Určitě je potřebné, mít i v rámci týmu nějakou zpětnou vazbu. Je možné probrat, jak probíhala diskuse s účastníky. Každý vedoucí skupinky by měl mít nějaký vstup, kde by zhodnotil debatu.

4.3.4 Jak kurzy ve farnosti rozběhnout, co je tomu potřebné

Nejdůležitější je vůle a touha kurzy uskutečnit. Stačí, když jeden, či dva lidé mají v srdci tuto touhu. Ti se snaží dát dohromady tým. Je dobré, aby ten, kdo chce mít kurz Alfa, ho někde jinde už absolvoval. Nejen jako účastník, ale také jako jeden z týmu, aby měl zkušenost s tím, jak takový kurz vést. Je důležité mít podporu faráře, kurz Alfa by měl být zařazen mezi další akce, konané ve farnosti, abychom netvořili nějaké skupinky, které by tříštily život ve farnosti. Lidí, o kterých si vedoucí myslí, že by mohli být v týmu, je třeba oslovit osobně. Nabídnout jim, aby se účastnili kurzu Alfa někde jinde, poté si zkusit kurz Alfa nanečisto. Jde o to, si dopředu trochu osahat to, co poté bude probíhat naostro.

Hlavní vedoucí – měl by to být člověk organizačně schopný, kterému nevadí pracovat s počítačem. Hlavně při přípravě kurzu je množství materiálu, který je dostupný na internetu. Je ho třeba prostudovat, také sdílet s ostatními.

Vedoucí skupin – měl by to být člověk, který to chce dělat. Nelze do této role nikoho tlačit. Vstup do této role by měl být svobodný. Pokud ne, mohlo by to být v průběhu kurzu „cítit“.

Pomocníci vedoucích skupin si mohou několikrát s vedoucími skupin vyměnit roli. Pomocník vedoucího by měl být připravený vedoucího zastoupit.

Modlitebníci – je to důležitá role. Modlitebníci by se měli umět ovládat, neskákat druhým do řeči. Jsou-li puzeni něco říci, měli by umět rozlišit, kdy je to puzení z Ducha svatého, ale náplní jejich práce je modlit se. Modlitebníci si společně s vedoucími skupin a s jejich pomocníky rozdělují účastníky, a za ty se celý týden modlí.

Role moderátora – každý vidí, co tato role obnáší, hned po prvním večeru. Je dobré, když se v této roli různí členové týmu střídají.

Hudebníci – mohou být večer od večera jiní.

Přednášející – je dobré, když se také střídají. Ne pokaždé, ale neměl by být jeden na celý kurz.

Zázemí – v zázemí jsou to lidé, kteří chtějí nějakým způsobem pomoci, ale nemyslí si, že by měli třeba vést debatu. Vykonávají práci, která je důležitá – dovoz a roznoš jídla, mytí nádobí, pečení zákusků, Mohou se střídát, nemusí být na každém večeru ti samí pomocníci, ale vedoucí by měl vědět, že všechny role jsou obsazeny, že je tam někdo, kdo upeče, někdo, kdo uklidí,

Je dobré, když lidé ve farnosti se spojí v modlitbách za kurzy Alfa. Je to role, která se neodehrává přímo na večeru, ale ve farnosti.

Je třeba také obstarávat komunikaci mezi kurzem Alfa a těmi, kdo se modlí, pečou a jinak pomáhají. Je důležité jim dávat vědět, co se událo, týden po týdnu. Je třeba udělat souhrn, zhodnocení večera, zápis o tom, co se dělo. Tento souhrn, který má také obsahovat to, co bylo dobré, co se povedlo, ale i nepovedlo a co bude potřebné na příští setkání – rozeslat členům týmu, ale také širokému zázemí. Je třeba také poděkovat za jejich podporu.¹⁶⁸

4.4 Farní evangelizační buňky

¹⁶⁸ Zdroje: Kurzy Alfa [online]. [cit. 2017-01-05]. Dostupné z: <http://www.kurzyalfa.cz/>, rozhovory s vedoucími kurzů, vlastní pozorování.

4.4.1 Vznik

Tuto metodu evangelizace, inspirovanou letničním hnutím v Koreji, nazvanou Systém farních evangelizačních buněk zavedl ve své farnosti farář římskokatolické farnosti sv. Bonifáce v Pembroke Pines na Floridě P. Michael Eivers. Protože základem každého díla je modlitba, P. Eivers vyhradil zvláštní místo ustavičné adoraci dvacet čtyři hodin denně sedm dní v týdnu. O této metodě evangelizace se dověděl P. Piergiorgio Perini (don Pigi), v r. 1986 navštívil tuto farnost a po zkušenosti, kterou získal na Floridě, se rozhodl tuto evangelizační metodu zavést také ve své farnosti St. Eustorgio v Miláně. Hned v únoru následujícího roku vyslal do farnosti sv. Bonifáce tři své farníky, kteří se spolu s P. Giorgiem Rivou zúčastnili Mezinárodního semináře o farních evangelizačních buňkách. V dubnu 1987 se skupina čtyřiceti dvou farníků zúčastnila šestitýdenního kurzu přípravy pro vedoucí buněk a na konci kurzu založili čtyři provizorní buňky, ve kterých získávali praktickou zkušenost. V únoru 1988 bylo vytvořeno patnáct evangelizačních buněk, které se rozrostly až na dnešních zhruba sto osmdesát. Farní evangelizační buňky se začaly šířit nejen do jiných farností v Itálii, ale i do dalších států. Don Pigi také začal pořádat formační semináře, díky nimž se Farní evangelizační buňky rozrůstají po celém světě. V roce 2009 byl systém Farních evangelizačních buněk schválen Pontifikální radou pro laiky a vřele doporučen pro celou církev.

4.4.2 Farní evangelizační buňky v České republice

V České republice Farní evangelizační buňky poprvé zavedl v r. 2010 P. Vojtěch Koukal ve své farnosti Dolany u Olomouce. Na podzim téhož roku proběhla ve farnosti úvodní formace asi třiceti farníků a zároveň také formační seminář pro případné vedoucí jednotlivých buněk. V únoru 2011 zahájily svou činnost čtyři buňky, které se postupně rozdělily na dnešních devět s přibližně sedmdesáti členy. Ve farnosti také probíhají různé formační semináře související s evangelizací, a to jak s Farními evangelizačními buňkami, tak i s jinými aktivitami. Farnost také pořádá kurzy Alfa.

Ve farnosti Rožnov pod Radhoštěm P. Kamil Obr přetvořil několik stávajících společenství a zároveň založit nová po vzoru Farních evangelizačních buněk. Ve farnosti tak působí pět buněk a jedna v sousední farnosti Zubří.

Ve farnosti Drahotuše fungují od r. 2014 tři buňky s celkem dvaceti členy. Zatím se nerozšiřují.

Ve farnosti Červená voda vznikly Farní evangelizační buňky díky svědectví farníků z farnosti Dolany, ale také jako nutnost vést dál farníky po absolvování semináře „Život v Duchu“ Ernesta Sieverse. P. Radek Maláč, farář zdejší farnosti vidí u farních evangelizačních buněk oproti setkávání modlitebních společenství dvě důležité dimenze: Důraz na evangelizaci a na růst, a také důraz na zapojení ve farnosti. Ve farnosti Červená voda jsou dvě buňky, v Písařově jedna a v Zábřeze dvě.

Už dnes je vidět ovoce, které Farní evangelizační buňky přináší. Narovnáva a obnovuje se vztah s Pánem, ale také vědomí spoluzodpovědnosti jak za místní církve, tak za evangelizaci oikosu. Objevují se i různá obdarování k různým službám, tak jak Duch svatý uděluje, podle potřeb církve a potřeb ve společenství.

4.4.3 Etapy evangelizace

System farních evangelizačních buněk také používá vizi „rybářské sítě“. Základem je oikos. Další etapy tohoto způsobu evangelizace jsou modlitba, služba, svědectví, vysvětlování, pozvání, buňka a jako poslední začlenění do farnosti.

1. Oikos – jak už bylo napsáno, oikos je okruh lidí kolem mne. Přátelé, kolegové z práce, rodina, sousedé, lidé, kteří mají potíže, lidé, se kterými my máme potíže, ... I zde je doporučeno si vytvořit seznam lidí z oikosu. Oikos využívá každodenních vztahů. My jsme poslání tyto vztahy budovat. Jak začít? Modlitbou.

2. Modlitba – jsme povoláni začít tím, že ponese me lidi z oikosu každodenně ve své modlitbě. Modlitba za ně doprovází i všechny další fáze cesty evangelizace. Evangelizace, aby byla účinná, potřebuje sílu Ducha svatého, který připravuje půdu pro přijetí poselství. Modlitba nám také umožňuje udržet vnitřní pokoru. Nejsme poslání někoho obracet, ale budovat vztahy, proto je důležité i umět naslouchat. To vše musí být nesen o modlitbou. Základem je osobní vnitřní modlitba a eucharistická adorace. Jsou farnosti, ve kterých probíhá adorace dvacet čtyři hodin denně sedm dní v týdnu.

3. Služba – vždy je naším vzorem Ježíš, který nám říká: „Syn člověka nepřišel, aby si dal sloužit, ale aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za mnohé“ (Mk 10,45). A dodává: „Dal jsem vám příklad, abyste i vy jednali, jako jsem jednal já“ (Jan 13,15). K lidem z našeho oikosu jsme poslání, abychom v nich vzbuzovali zvědavost. Jak? Tím, že budeme pozitivní. Ne negativní, ale pozitivní. Svatý Pavel píše, že máme v židech (potažmo ve všech lidech) vzbuzovat žárlivost (srov. Řím 11,14). Vzbuzovat žárlivost bratří na náš kladný postoj. Jsme pozváni všim at si lidí kolem nás, být pomocí, prolomit

vztahy lhostejnosti. Vyvolat právě zvědavost. Ten, jemuž sloužíme nezištně, se zeptá: „Co ho vede k tomu, že takhle jedná? Jak to, že je takový? Proč to dělá?“ Základem evangelizace je tedy konkrétní láska k lidem kolem nás. Musíme prosit Pána, aby nám dal srdce služebníka.

4. Svědectví – papež Pavel VI. Píše: „I to nejkrásnější svědectví nebude mít po dlouhou dobu žádnou účinnost, nebude-li osvíceno, odůvodněno a zvýrazněno... Radostná zvěst, hlásaná vlastním životem, musí být tedy, dříve či později, hlásána přímo slovem života. Nelze mluvit o skutečné evangelizaci, jestli se při ní nehlásá i jméno, učení, život, zaslíbení, království a tajemství Ježíše z Nazareta, Božího Syna.“¹⁶⁹ Jsme posláni hovořit ne o sobě, ale o Bohu. Jsme posláni ukázat na Ježíše. Svědčit – jaké to bylo, než jsem poznal Ježíše – zkušenost – co se stalo potom.

5. Vysvětlování – svatý Petr píše: „Buďte vždy připraveni dát odpověď každému, kdo by vás vyslyšel o naději, kterou máte“ (1 Petr 3,15). Toto je etapa, kdy jsme zváni odpovídat na mnohé otázky, které jsou nám předkládány. Očekává se od nás upřímnost, důvěryhodnost. Přichází také čas, kdy na základě svědectví můžeme evangelizovaného dovést k přijetí Ježíše, pomoci mu odevzdat život Ježíšovi a přijmout ho jako svého Pána.

6. Pozvání do buňky – po modlitbě, po službě, sdílení zkušenosti, vysvětlování, když začne evangelizovaný Ježíši důvěřovat, vstupuje do buňky. Členové buňky musí být připraveni tuto osobu přijmout. Evangelizovaný se nachází v domě přítele. Je třeba nově příchozímu věnovat pozornost. Příchozí musí zakoušet, že je očekáván a vítán. Během navštěvování buňky může bratr nebo sestra pocítit potřebu zapojit se trvale do společenství a stát se jeho členem. Buňka je také místem, kde nově příchozí nachází formaci a je pro něho díky modlitbě, sdílení a službě místem duchovního růstu. Je také pozván, aby si pojmenoval svůj Oikos a přešel z role evangelizovaného do role evangelizátora.

7. Začlenění do farnosti – buňka je malé společenství, ve kterém evangelizovaný zakouší, že je součástí společenství většího – farnosti. Nový člen buňky vidí na svých bratrech a sestrách různá obdarování ke službě a objevuje také svá vlastní obdarování. Postupem času se zapojuje aktivně do života farnosti.

¹⁶⁹ EN 22

Farní evangelizační buňka se svou činností rozrůstá. Přichází také čas, kdy se buňka musí rozdělit – z jedné se stávají dvě s menším počtem členů a jsou otevřené pro další růst, pro nové členy.

4.4.4 Průběh setkání buňky

Buňky se schází každý týden, setkání trvá přibližně jeden a půl hodiny. Setkání je setkáním s Pánem a také s bratry a sestrami. Ten, který mě zve, je Pán, zve mě prostřednictvím bratří a sester, a já na jeho pozvání odpovídám. Zároveň ale i ostatní členové buňky jsou pozváni Pánem. Poté, co člověk zakusí Boží dotek, Boží přítomnost, tak je to to přetékající srdce, které má touhu podělit se s ostatními a také pobývat s bratry a sestrami, kteří mají obdobnou zkušenost. Je tady společenství lidí, kteří jsou na stejné vlně. Navíc v buňce mohou být lidé, kteří ještě nezažili toto setkání, nemají tuto zkušenost, protože pozvání do buňky nemusí být vždy až po přijetí Pána, ale je to v době, kdy člověk je zralý k zařazení do buňky.

1. Modlitba chval – Při modlitbě chval nezáleží na tom, jak se člověk cítí, co zažívá, ale modlitba je akt víry. Jestliže mám v srdci radost a vše se daří, je snadné Pána chválit, ale když člověk prochází nějakou zkouškou, nějakým těžkým obdobím a chválí Pána, to je úžasná modlitba. Naopak i v těžké situaci je modlitba něco, co nás nese. Chválíme zpěvem, svými slovy, je čas na inspirovanou i spontánní modlitbu. „Haleluja, sláva Tobě, jak jsi dobrý, jak jsi krásný, ...“ Nepotřebujeme moc slov, můžeme se opakovat, vždyť když člověk někoho miluje a opakuje „miluji tě, miluji tě, ...“ není to nic špatného ani deprimujícího. Modlitba musí být upřímná a vycházet ze srdce, musí být jednoduchá, aby i nově příchozí se mohli zapojit, aby pro ně modlitba nebyla složitá. Modlitba chval může přejít ve vzývání Ducha svatého. Duch svatý je dárce radosti, pokoje, nějakým způsobem nám pomáhá v usebrání, aby ta naše modlitba byla ze srdce, aby byla hluboká.

2. Sdílení – Volně navazuje na modlitbu chval. Je to vlastně svědectví, účastníci si sdílí, co Pán učinil v jejich životech. Co se stalo v tom týdnu, co se neviděli, jak Pán zasáhl v jejich životech, jak Pán pomohl. Toto sdílení nás činí otevřenými pro vnímání Pánova působení v našem životě. Sdílení také slouží k tomu, abychom mohli vyznat, co my jsme mohli udělat pro Pána. Jakým způsobem, v jaké situaci jsme jednali, co se nám povedlo, ale i třeba nepovedlo. Sdílení nemá být dlouhé, ale hutné, má sloužit k povzbuzení bratří a sester.

3. Katecheze – je další částí setkání buňky. Je připravená farářem, má psanou podobu, může mít i zvukovou, aby si účastníci poslechli, co jim farář chce říci, aby ho nějakým způsobem „zažívali“. Je tam ten rozměr toho, že ta buňka patří do farnosti, to spojení s farářem, s pastýřem. Kázání je v každé buňce stejné, každý týden se čte v buňkách ve farnosti stejné kázání. Katecheze vychází z Božího Slova. Papež František píše, že katecheze se má dotýkat srdce,¹⁷⁰ tedy jde o zažívání Pána, prohlubování víry.

4. Čas prohloubení a sdílení nad vyslechnutou katechezí – nastává čas, kdy se mohou účastníci sdílet, co je zasáhlo, co se dotklo jejich srdce, co je nově oslovilo, či co nově pochopili. Toto sdílení je podobné, jako sdílení nad textem písmo u Sieverse, v semináři Život v Duchu. Každého se může dotknout něco jiného, ale vzájemným sdílením se prohlubuje ta zkušenost s písmem, celá šíře pohledů z různých stran, jak to účastníci zakoušejí. Otevírají se obzory, nejenom jak to vidím já, ale i jak to vidí či zakouší druhý, bratr, sestra.

5. Informace- sdělení, aktivity ve farnosti, konkrétní potřeby pomoci... – nastává čas různých oznamů, informací, co se děje ve farnosti, co je třeba připravit, jak se zapojit, Zde dochází také k uvědomění si sounáležitosti s farností, je to možnost pro nové členy buňky, jak se zapojit do dění ve farnosti, do komunity církve.

6. Modlitba přímluvy za lidi z našich Oikosů i za lidi vzdálené, kteří potřebují naši modlitbu a které neseme v srdci – přímluvná modlitba není egoistická – je to vztah lásky, přímluva za lidi z oikosu, za lidi, kteří nás žádali o modlitbu, ...

7. Modlitba nad bratrem či sestrou v buňce, který o modlitbu žádá na konkrétní úmysl – přímluva za konkrétního bratra či sestru z buňky – tam kde zažívají ve svém životě nějaké těžké situace, které je třeba ošetřit modlitbou. Není pravidlem, že se modlíme vždy, ale po domluvě je možnost modlit se nad bratrem, sestrou, kteří tu modlitbu potřebují. Je také vyjádřením důvěry, že tu je Pán, důvěra v Boží lásku, vždyť je zde zaslíbení, Ježíš řekl „shodnou-li se dva z vás na zemi v prosbě o jakoukoli věc, můj nebeský Otec jim to učiní“ (Mt 18,19). Je zde také ten rozměr modlitby, kdy může být chápána jako podpora bratří a sester, kteří dotyčného bratra či sestru podpírají, nesou, kteří se přimlouvají. Je to vztah lásky, nějakým způsobem vyjadřujeme, že potřebný bratr či sestra nám není lhostejný, že mu chceme pomoci.

Setkání je zakončeno modlitbou Otčenáš, kterou se členové modlí obrácení tváří ven z kruhu jako symbol prosby za svět.

¹⁷⁰ Srov EG 142

4.4.5 Sedm cílů buňky

1. Růst v důvěrném vztahu s Pánem – skrze život v buňce, bytím v modlitebním společenství bratři a sestry postupně dozrávají. Dozrávají v osobní modlitbě, v lásce, učí se žít z Božího Slova, naslouchat Pánu skrze Boží Slovo. Jedná se také o propojení života a modlitby, abychom nežili schizofrenní život, aby náš život byl pravdivý. Učit se hledat Boží vůli, nechat se vést Pánem.

2. Růst ve vzájemné lásce – Ježíš říká: „Nové přikázání vám dávám, abyste se navzájem milovali; jako já jsem miloval vás, i vy se milujte navzájem“ (Jan 13,34). Není to možné z moci člověka, ale je dílo Ducha svatého, kdy my nějakým způsobem dorůstáme k tomu vzoru Ježíšovy lásky, k plnosti. Máme svoje limity, jsme hříšní, ale lidské srdce stvořil Bůh a stvořil ho schopné milovat. S pomocí Ducha svatého můžeme dorůstat v lásce. Je to práce na celý život. Musíme umět naslouchat, zajímat se o druhého, být pozorný. Nevidět jen negativní stránky člověka, ale pozitivní. Každému se něco nepovede, ale také něco povede. Musíme být lidmi naděje.

3. Sdílet Ježíše a svoji víru s druhými – komunikovat ducha evangelizace – učit se být svědky, skrze přijetí, skrze vztahy. Evangelizace není agitace, pokud je to jenom hlásání ideologie, bez lásky, bez vztahů, nikoho neosloví. Umět vyjádřit před druhým radost, umět také svědčit o důvodech naší naděje.

4. Vedení k zájmu o farnost a službě ve farnosti a v církvi – celý tento modlitební život, život setkávání, život v buňce, vede také k prohlubování naší víry, k otevřenosti Duchu svatému, který obdarovává ke službě (srov. 1 Kor 12,4-11). Člověk se postupně zapojuje do života buňky, do života farnosti, neuspokojuje ho být pasívním křesťanem, ale aktivně se zapojuje tak, jak je třeba.

5. Poskytovat a přijímat pomoc – Duch svatý proměňuje naše srdce a činí je schopnými mít soucit. Z toho vyrůstá naše schopnost pomoci potřebnému. Jsou lidé, kteří mají soucitné srdce, umí být štedří, ale mají problém pomoc přijmout, nejsou schopni se otevřít či přijmout obdarování od druhého. Nechtějí být nic dlužní. Na rovině duchovní může znamenat přijmout pomoc také přijmout modlitbu, umět o modlitbu požádat, když má nějaké potíže.

6. Přípravovat nové vedoucí a rozlišování obdarování a charismat u bratří a sester ve společenství pro službu ve farnosti a v církvi – formovat nové animátory, nové vedoucí je velmi důležitým cílem, vždyť buňka je v neustálém růstu, ale také dělení.

7. Prohlubovat svoji víru – růst ve víře je úkol na celý život. Znamená nejen být věrný setkávání buňky, setkávání ve farnosti, ale může také vést k prohlubování vědomostí, ke studiu.¹⁷¹

4.5 Hnutí Světlo-Život

Hnutí Světlo-život je hnutím v katolické církvi, které sdružuje lidi různého věku a různých povolání. Od dětí, mládeže, dospělých, rodin, až po kněze, řeholníky a zasvěcené osoby. Má za cíl nejenom evangelizaci, ale má vypracované formační programy pro další růst, prožívání a posilování víry – jak dětí, mládeže, tak dospělých. Od roku 1976 hnutí přijalo název Hnutí Světlo-Život, ovšem běžně se mu pořád říká Hnutí oáz nebo zjednodušeně Oáza. Symbolem Hnutí je starokřesťanský kříž s řeckými slovy fos a zoe (světlo a život); jedná se o propojení poznávání Boha a lidského života.



4.5.1 Zakladatel Hnutí

František Blachnický, zakladatel Hnutí, se narodil r. 1921 v Rybníku ve Slezsku a byl velmi aktivní v předválečné skautské organizaci. V březnu 1940 byl zatčen pro účast ve válce a konspirační činnost. Čtrnáct měsíců strávil v koncentračním táboře v Osvětimi, poté byl převezen do Zabrze a pak do Katovic. V březnu 1942 byl ve vězení v Katovicích odsouzen k trestu smrti. Během čekání na smrt se obrátil na osobní víru v Krista (dosud jí chápal neosobně) a rozhodl se pro kněžskou službu, jestliže ho Bůh zachrání. Po více než čtyřech měsících byl omilostněn – nevysvětlitelná událost – trest smrti mu byl změněn na deset let vězení po skončení války. V různých táborech a vězeních byl až do roku 1945.

Roky 1945 - 50 strávil v semináři, vysvěcen na kněze byl v roce 1950. Věnoval se výchově ministrantů a vypracoval pro ně metodu duchovních cvičení, kterou

¹⁷¹ Zdroje: Farní evangelizační buňky [online]. [cit. 2017-01-05]. Dostupné z: <http://www.evangelizacnibunky.cz/>, vlastní pozorování.

PÉRINI, P. *Systém farních evangelizačních buněk – základní manuál*, Dolany u Olomouce: Komunita Blahoslavenství, 2014 ISBN 978-80-260-6344-5.

Seminář o Farních evangelizačních buňkách [MP3]. Dolany u Olomouce: Komunita Blahoslavenství 2013

pojmenoval Oáza dětí Božích. Poprvé se konala v r. 1954. Dále v letech 1957 - 60 vedl strážlivostní akci¹⁷², která byla likvidována státními orgány. Po II. vatikánském koncilu byl angažovaný v realizaci koncilových reforem, vypracoval metody liturgické formace. V roce 1963 začal P. Blachnický znovu s vedením Oáz, které postupně uzpůsobil všem skupinám – tedy mládeži, dospělým i celým rodinám. Během výjimečného stavu (stanného práva) v Polsku se odstěhoval do Německa, kde ve městě Carlsberg založil mezinárodní středisko Hnutí. Zemřel náhle v roce 1987. V roce 1995 byl zahájen beatifikační proces.

4.5.2 Formace

Celá duchovní formace, cesta vzájemného doprovázení na cestě s Pánem, ale také cesta, která je ve společenství, vlastně by měla vést k tomu, abychom si vytvářeli správné postoje, návyky. Ježíš říká, že semeno roste, člověk ani neví jak (srov. Mk 4,26-27). Ke křesťanské zralosti vlastně dorůstáme, zrajeme, a je to práce na celý život, záležitost celého našeho života. Hnutí Světlo-Život formulovalo tuto cestu do několika základních postojů:

1. život ve shodě s Písmem – schopnost řešit životní problémy s pomocí evangelia,
2. život ve shodě s liturgií, která je místem osobního setkání s Živým Bohem – Otcem, Synem a Duchem svatým,
3. modlitba, pokračování svátostného setkání s Bohem,
4. život ve spojení se společenstvím církve, které je místem ve kterém sílí osobní vztah s Bohem skrze společenství s dalšími věřícími v jednotě a lásce,
5. diakonie, přijetí zodpovědnosti za společenství a spolu se společenstvím.

P. František Blachnický vypracoval pro Hnutí Světlo-Život formační program podle vzoru katechumenátu – předlohou mu byla liturgická kniha „Uvedení do křesťanského života dospělých“. Ale k tomu, aby semeno rostlo, je napřed třeba, aby bylo zaseto. Proto základem a prvním stupněm formace je evangelizace. Dále následuje deuterokatechumenát a poté mystagogie.

¹⁷² Abstinence je v Kruciátě osvobození pojata jako akt pokání, náhrada za hříchy opilství. Je to tedy dobrovolné zřeknutí se věci – která sama o sobě ještě není špatná ani zakázaná – a to z lásky k Bohu a k bližnímu. Srov. Kruciáta osvobození [online]. [cit. 2017-01-05]. Dostupné z: <http://www.kruciata.cz/Box/Dokumenty/AbstinentskeKredo.pdf>

4.5.2.1 Evangelizace

Evangelizace je základ, ze kterého roste další život víry. Může probíhat individuálně, nebo také během biblických setkání – tzv. evangelizačních rekolekcí nebo rekolekcí nultého stupně. Důležité je setkat se s Ježíšem, získat osobní zkušenost, objevit Ho jako živou osobu, která se zajímá o můj život. On je vlastně tím, kdo může dát mému životu smysl a kdo s ním má plán. Papež František píše, že toto setkání s Pánem je třeba neustále obnovovat, neustále žít, a tam, kde naše víra nějakým způsobem ochabuje, stagnuje, tak máme usilovat o další zkušenost s Ním, o další setkání.¹⁷³ Vrcholem jsou exercicie prvního stupně s osobním přijetím Ježíše jako Pána a Spasitele (pro děti se dříve pořádá Oáza dětí Božích, pro mladší mládež Oáza nové cesty).

4.5.2.2 Deuterokatechumenát

Po první etapě, poté, co věřící přijmou Ježíše jako Pána a Spasitele, začíná další fáze formačního programu. Mohli bychom říci, že to je vlastní katechumenát, ale vzhledem k tomu, že se týká lidí pokřtěných, říká se mu deuterokatechumenát. Je třeba objevit bohatství křesťanského života, plnost, svátostný život. Cílem je stát se Ježíšovým učedníkem, žít a jednat tak, jako On, tak jak by žil On na mém místě. Deuterokatechumenát formuje člověka, formuje jeho životní postoje. Nejde jen o získávání vědomostí, ale o způsob života. Deuterokatechumenát trvá obvykle dva až tři roky. První rok je zaměřen na setkání s Kristem v Božím slově. Zaměřuje se na žití víry. Učedníci jsou seznamováni s křesťanskými životními postoji. Seznamují se s deseti základními principy křesťanského života, které jsou pojmenovány „Ukazatelé nového života“. Jsou to:

1. Ježíš Kristus – je to vlastně obrácení pohledu na Ježíše, přijetí Ježíše jako svého Pána a Spasitele, odevzdání života Ježíšovi, aby ho řídil. Ježíš jako vzor, jako světlo a život.

2. Neposkvrněná – Panna Maria jako vzor nového člověka, nevěsta Ducha svatého. Člověk, který byl zcela oddán Ježíši, jeho slovu a dílu. Patří sem také rozjímání tajemství růžence, tajemství spásy.

¹⁷³ Stov. EG 8; 9; 11

3. Duch svatý – je kladen důraz na vedení Duchem svatým, podřídit se jeho vedení a jeho moci. Uvědomění si, že jsme se znovu narodili do života dítěte Božího, je zde zaměření na lásku a poslušnost.

4. Církev – zde je obraz církve jako putujícího božího lidu – tak jak jej nastiňuje II. vatikánský koncil, sjednocená s Otcem skrze Syna v Duchu svatém. Církev jako prostředí života, církev jako společenství, církev, která se skládá z malých skupinek, ve kterých se žijí vztahy a díky nimž fungují vztahy i ve velkých společenstvích církve, tedy církve, která není jenom instituce, ale ve které se žijí vztahy.

5. Slovo Boží – snaha či závazek studovat Písmo Svaté, samostatně, i společně s bratry a sestrami. Živit se jím, vždyť nejenom chlebem živ jest člověk (srov. Mt 4,4). Živit se Božím slovem, které má moc přetvářet člověka (srov. Iz 55,11), Božím slovem, které je světlem v našem životě, do našich situací, do našich prožívání (srov. Ž 119,105).

6. Modlitba – jako pramen síly, modlitba jako místo setkání s Pánem, modlitba jako plod vztahu, dílo Ducha svatého v nás, modlitba, která přináší radost a pokoj do srdce, také jako radost z bytí s tím, který mě miluje, kterému jsem já odevzdal život.

7. Liturgie – zvláště eucharistická – je místem setkání s Kristem v Duchu svatém, je vrcholem života církve.

8. Svědectví – svědectví životem i slovem. Čím srdce přetéká, ústa hovoří, tedy nejde mlčet, svatý Pavel říká vhod i nevhod (srov. 2 Tim 4,2) svědčit o tom, co pro mě Pán udělal a dělá (srov. Mt 12,34; Lk 6,45).

9. Nová kultura – jedná se o životní postoje, souvisí s abstinencí od alkoholu, narkotik, důraz na osvobození člověka od všeho, co jej nějakým způsobem ponižuje, zotročuje.

10. Agapé – je to vlastně vztah, vztah lásky, kterou Duch svatý rozlévá do našich srdcí. Je to velké svědectví o Bohu a o člověku, je to láska, která je nezištná, láska, která slouží.

Následuje liturgická a svátostná formace, na ty se zaměřuje druhý rok deuterokatechumenátu. Je to tedy zaměření na setkání s Kristem, a to v liturgii a ve svátostech. Začátkem jsou exercicie 2. stupně - Oáza nového života druhého stupně. Klade důraz na přechod z hříchu ke spáse skrze křest. Exercicie jsou postaveny na událostech z knihy Exodus. Dále během roku se skupinky schází jak nad biblickými

setkáními, kde se seznamují a probírají dějiny spásy, tak v rozjímání nad nedělními čteními. Tímto způsobem se připravují na prožívání liturgie.

V postní době dále pokračuje příprava na Velikonoční Triduum. Tato příprava probíhá formou duchovních cvičení. Součástí těchto cvičení je také obnova křestní smlouvy. Cílem celého tohoto roku deuterokatechumenátu by mělo být hlubší prožívání víry, obrácení pohledu na Krista a na Velikonoční tajemství.

4.5.2.3 *Mystagogie*

Mystagogie je náplní třetího roku formace. Termín mystagogie doslova znamená uvádění do tajemství. Je to vlastně postupné vstupování do smyslu věcí. Účastníci jsou vedeni k tomu, aby jejich víra dále prorůstala do hloubky, aby objevovali další křesťanské bohatství, ale také nároky. Je to období formace, ve kterém je kladen důraz na církev, účastníci jsou vedeni k prohloubení svého chápání tajemství církve. Formace začíná exerciciemi 3. stupně, které jsou zaměřeny na téma církev – matka a Matka církve. Další setkání jsou zaměřena na prohloubení vědomí společenství a také objevení a rozlišení vlastních povolání. Poté by mělo následovat zařazení do konkrétní diakonie, která je chápána jako služba ve farnosti v dané oblasti. K tomu pomáhá účast na speciálních exerciciích – na Seminári obnovy víry.

Pilíři celého Hnutí jsou pravidelná setkávání v malých skupinkách ve farnostech jednou v týdně a účast na patnáctidenních exerciciích jednou v roce během prázdnin. Pojem oáza se vztahuje právě na malou skupinu a exercicie.

4.5.3 Skupinky

Skupinka je základním prvkem Hnutí. Nesmí být velká, ideální je čtyři až sedm lidí, kteří jsou na stejném stupni formace. Ve větší skupině nejsou prožívány vztahy tak jako v malé, kde každý zná každého, má s ním vztahy přátelství. Skupinka je místem růstu, společné modlitby, výměny zkušeností, sdílení problémů každodenního života, je to místo žití vztahů. Cílem je povzbudit a podepřít účastníky, aby rostli v učenictví. Každá skupinka má svého animátora, který je zodpovědný jak za formaci účastníků, tak i za jejich zapojení do společenství, farnosti. Setkávání ve skupinkách začíná na letních exerciciích, a pak pokračuje během roku ve farnosti. Při setkávání rodin (Domácí církvi

– rodinné větvi Hnutí) roli skupinky částečně zastává rodina a částečně kruh manželských párů.

Jak probíhá setkání ve skupince? Nejdůležitějším setkáním je setkání s Kristem. Jeho přítomnost symbolizuje hořící svíce, která se zapaluje na začátku každého setkání. Ježíš stojí mezi svými učedníky, ukazuje jim cestu a mluví ke všem i ke každému zvlášť. Na setkání je čtení a sdílení Božího Slova, společná meditace textu Písma, sdílení, jak toto Slovo uvést do praxe.

Své místo zde má i spontánní modlitba. Vyzývání Ducha svatého, chvály, díky, prosby, krátké texty z Bible, ... Modlitba probíhá nahlas, mohu se zapojit do modlitby souseda, nebo jiný se může připojit k mé modlitbě, rozvíjet chvály, díky, přidat prosbu. Společná spontánní modlitba nás také činí otevřenými pro Boží působení, Boží obdarování.¹⁷⁴

Bratři a sestry ve společenství jsou také připraveni pomoci každému členu společenství modlitbou a slovem, stávat se darem jeden pro druhého, aby nezištně nabídli to nejlepší.

4.5.4 Osobní modlitba

Nic není možné ale bez osobní modlitby. V Hnutí je každodenní osobní modlitba jedním z pilířů života. Osobní modlitba se nazývá „Stánek setkání“ a svůj název přijímá z knihy Exodus, po vzoru Mojžíše, který mluvil s Bohem tváří v tvář, jako když někdo mluví se svým přítelem (srov. Ex 33,11).

Velký důraz je kladen na Písmo – na osobní modlitební studium Bible, které umožňuje vidět svůj život ve světle Božího slova. Je dobré si vyhradit čas na modlitbu, aby čas modlitby nebyl odkázán na to, jestli se mi to teď hodí, nebo ne. Ideální je si předem vymezit čas na modlitbu a také vhodné místo. Pomáhá to vytrvalosti a koncentraci v modlitbě. Je také doporučeno, pokud je to možné, modlit se před svatostánkem. Není vždy třeba velkého množství slov, jedná se o bytí s Pánem, bytí s Přítelem.

Jak probíhá osobní modlitba? Vyzývání Ducha svatého, jak známými modlitbami, tak i vlastními slovy. Uvědomění si Boží přítomnosti, také že Ježíš je Přítel, který se se mnou chce setkat, setkání tváří v tvář, setkání lásky. Čtení Písma Svatého, poté také

¹⁷⁴ Srov. GRAMMATICA, A. *Charismatická animace - jak žít modlitební setkání*, Plzeň: Tiskárna Brouček 1997 ISBN nevedeno s.12-15; 32-36.

postoj očekávání – co mi chce Pán říci? Je doporučeno zapisovat myšlenky, aby si je mohl modlitebník znova projít, uspořádat, připomenout. Také je čas na osobní rozhodnutí, která jsou také dobrá zapsat. Žádná velká, ale uskutečnitelná dnes, uskutečnitelná v mých podmínkách. Na závěr je čas na díky, na poděkování Pánu za čas modlitby.

Doba modlitby obsahuje jak čtení Písma a uvažování nad ním, tak i chvály, ale i tichou meditaci.

4.5.5 Oázové rekolekce

Tak, jako scházení se a modlitba ve skupinkách je pilířem celého Hnutí, zrovna tak jsou jedním ze základních pilířů oázové rekolekce, exercicie. Nejen uchýlení se do usebranosti, modlitby, ale je zde i ten smysl pouti, že člověk někam jede, „vypadne“ ze všedního koloběhu a je ve společenství věřících. To už je ve skupince, ale i v tom velkém společenství, kdy Oáza nabízí vlastně zkušenost křesťanského života, člověk nachází i posilu ve víře. Je to čas nabídnutý Pánu, věnovaný Pánu, a Pán se oslavuje. Rekolekce trvají patnáct dní. Proč patnáct? Protože je patnáct tajemství růžence¹⁷⁵ a každý den je nesen jedním tajemstvím růžence. Průběh dne je daný. Vlastně celých patnáct dní je nesených modlitbou. Ranní chvály, mše svatá, čte se Písmo svaté, církevní dokumenty, součástí je škola liturgie a hudby, setkání ve skupinkách, osobní modlitba, ale také sdílení víry, tužeb. V neposlední řadě – je to místo budování vztahů, navazuje se přátelství. Je zde věnován čas i zábavě. Hraní her, tancování, opékání buřtů, prostě bytí pospolu.

4.5.6 Setkání rodin

Vzniklo v roce 1973. P. Blachnický spolu s Jadwigou Skudro vypracoval formační program pro manželská setkávání. Setkávání rodin se v Hnutí světlo-život nazývá Domácí církev. Cílem je růst ve víře, prohlubovat osobní vztah s Ježíšem, a to skrze modlitbu, Slovo života, svátosti, vydávání svědectví, dále v zapojení se do služby, tedy zrovna tak, jako je to v ostatních společenstvích Hnutí, nejenom rodinných. Rodiny mají některé prvky cesty, shodné s ostatními skupinkami Hnutí, v něčem se ale liší. Mají každodenní osobní modlitbu, naslouchání Božímu slovu, ale také mají každodenní

¹⁷⁵ Tajemství růžence je dvacet, ale v době, kdy rekolekce vznikaly, nebyly ještě tajemství světla.

manželskou modlitbu, každodenní rodinnou modlitbu, měsíční dialog – schází se jednou za měsíc v malých skupinkách, které jsou tvořeny čtyřmi až sedmi manželstvími, nejlépe ze stejné farnosti. Setkání má tři části. Je to agapé – tedy hostina, modlitba a formace. Jeden pár je vždy zodpovědný za vedení setkání. Pro rodiny jsou také pořádána různá duchovní cvičení, z nichž nejdůležitější jsou patnáctidenní oázové rekolekce.

4.5.7 Struktura Hnutí

Hnutí Světlo-Život vede generální moderátor, kněz Marek Sędek, Ústřední diakonie jednoty a Kongregace Hnutí. V jednotlivých zemích (je jich přes 30) a pak diecézích je možné zavést vedení stejným způsobem. Ve farnosti působí farní moderátor, dále působí další moderátoři v jednotlivých diakoniích. Sídlo Hnutí Světlo-Život je v Krościenku nad Dunajcem. V České republice je Hnutí od osmdesátých let. V Čechách existují čtyři střední oázy, jedna na Moravě. Českým národním moderátorem Hnutí je Jan Rajlich OP.¹⁷⁶

¹⁷⁶ Zdroje: Oáza Světlo-Život [online]. [cit. 2017-01-05]. Dostupné z: <http://oaza.info/>

5 Srovnání vybraných obnovných programů

Všechna tato společenství, či programy mají cíl společný. Mohli bychom říci, že nové nastartování, oživení víry tam, kde je toho třeba, kde je víra vlažná, nebo jen zvyková. Vždyť tyto programy zde prezentujeme jako obnovné. Ale jejich působení nejde úplně vyhranit, jsou osloveni lidé, u kterých je víra třeba posílit, znova nastartovat, ale i lidé víru nemající. Tedy cílovou skupinou všech těchto programů jsou lidé věřící i nevěřící, jak vlažní, tak i ti, kdo Pána neznají. Jsou to lidé, se kterými máme vztahy, lidé z blízkého okolí. Je to forma evangelizace, která je určena k evangelizaci v místě, ve farnosti, tam kde členové žijí. Cílovou skupinou jsou lidé z našeho oikosu, sousedé, známí, lidé, se kterými se setkáváme. Cílem tedy je oživit a probudit tyto lidi, nějakým způsobem znova nastartovat jejich víru, k přivedení těchto lidí k Pánu, nebo lépe k tomu, aby oni objevili, či znovu objevili Pána, aby ho mohli pozvat do svého života. Vést je k životu ve společenství. Mohlo by se zdát, že kurzy Alfa do této nabídky nepatří, že jsou spíše zaměřeny na oslovení nevěřících lidí, k prvotnímu hlásání, ale ne jako obnovný program. Na Konferenci o evangelizaci, která se konala v listopadu 2016 ve Zlíně, naopak několik farářů svědčilo, že kurzy Alfa s úspěchem využívají ve farnosti právě jako kurz obnovný.

Zde můžeme vidět, jak Duch svatý působí, že působí v jednotě a zároveň v rozdílnosti. Mohli bychom říci, že každý ten program se nějakým způsobem liší, ale přitom má mnoho společného. Když se podíváme na jednotlivosti kurzů, opravdu zjistíme, že mají mnoho společného.

Všechny tyto obnovné programy jsou postaveny na kerygmatickém hlásání. Sem patří i Koinonia Jana Křtitele, vždyť Dům modlitby je její program, zároveň ale není jediným jejím projektem, zaměřeným na prvotní evangelizaci. Patří sem i Hnutí Světlo-Život, neboť celá formace, která ve Hnutí probíhá, vychází z tohoto prvotního hlásání, na zkušenosti s Pánem, která se stává základem, na kterém je dále stavěno. Součástí takového programu by mělo být i svědectví. A skutečně, v každém programu má svědectví svoje místo.

Všechny používají malé skupinky, kde se žijí vztahy. V kurzech Alfa je to rozdělení účastníků po přednášce do malých skupinek, Dům modlitby i Farní evangelizační buňky

jsou malou skupinkou. Ve Hnutí Světlo-Život je setkávání ve skupinkách také základem.

Kurzy Alfa byly prezentovány jako „pozdání na večeri“, ale toto agapé, pohoštění, je součástí každého setkání ve skupince, ať už je jenom formální, káva, čaj, bábovka, nebo je to večere. Vždyť společné posezení a pohoštění také patří k žití vztahů.

Jak v úvodu, tak v předchozí kapitole jsem se zabýval modlitbou chval. Na Domu modlitby se zpívají písně zaměřené na Ježíše, součástí může být i spontánní modlitba, může přejít do modlitby chval, ale není na ní moc prostoru, vždyť celé setkání by mělo trvat hodinu. Nicméně v Koinonii Jana Křtitele je modlitba chval zastoupena hojně, je součástí každého setkání. Je zastoupena hojně i v Hnutí Světlo-Život, je nedílnou součástí setkávání. Ve Farních evangelizačních buňkách je modlitba chval také zastoupena. Při setkáních v kurzech Alfa je místo na písničku, měla by to být píseň s křesťanským zaměřením, ale přímo v průběhu kurzu se modlitba chval nepoužívá. Nicméně organizátoři se musí sejít už před setkáním a vše připravit na večer. Zde musí být také čas na modlitbu a zde také může být místo na modlitbu chval.

Jak jsem napsal výše, Dům modlitby, Farní evangelizační buňky i kurzy Alfa jsou setkání, která se konají v místě – mohli bychom říci, že jsou zváni lidé z našeho okolí, oikosu, ale pouliční evangelizace tento rozměr přesahuje. Je to způsob evangelizace, který není cizí ani Hnutí, ani Koinonii. Jan Rajlich píše např. o týdnu evangelizačních setkání, o evangelizaci ve dvojicích, o evangelizaci po domech – Hnutí Světlo-Život má s tímto způsobem evangelizace hojnou zkušenost. Ale ani Koinonia Jana Křtitele nezůstává pozadu, tento způsob evangelizace jí není neznámý. Při tomto způsobu evangelizace je důležité evangelizovaného poté, co přijal Ježíše, také pozvat do společenství, pomoci mu na jeho nové cestě s Ježíšem. Tedy zde se mohou uplatnit opět Domy modlitby, Farní evangelizační buňky, společenství v Hnutí Světlo-Život, popřípadě jiná malá společenství ve farnosti.

V nabídce Koinonie i Hnutí jsou další formy evangelizace. Opět Jan Rajlich vyjmenovává Pochody pro Ježíše, evangelizační bohoslužby, evangelizační kurzy, evangelizaci ve školách, prázdninové evangelizační tábory, zmiňuje se o evangelizační škole Světlo-Život.¹⁷⁷ Jak jsem zmínil dříve, aktivity Koinonie jdou také těmito cestami. Dětské tábory, evangelizační škola, evangelizační kurzy, ale

¹⁷⁷ Srov. RAJLICH J. *Hnutí Světlo-Život a evangelizace*, Teologické texty [online]. [cit. 2017-02-16]. Dostupné z: <http://www.teologicketexty.cz/casopis/1995-6/Hnuti-Svetlo-Zivot-a-evangelizace/190>

i evangelizace ve dvojicích, různá evangelizační setkání, např. Pohádkové náměstí, různá divadelní představení a další.

Koinonia Jana Křtitele i Hnutí Světlo-Život jsou hnutí, která se zabývají doprovázením v různých etapách života víry. Jak prvotním hlásáním, tak i dalším vedením, dalším doprovázením. Jinak je tomu s Domem modlitby, Farními evangelizačními buňkami a s kurzy Alfa. Podíváme-li se na tyto programy z optiky dalšího růstu, tedy Farní evangelizační buňky jsou místem prvotního hlásání, ale vedou účastníky k zapojení se do farnosti, kde probíhá další formace. Nabídka je široká, v Dolanech působí také komunita Blahoslavenství, která se soustřeďuje na evangelizaci, tedy i na další doprovázení. Zrovna tak Dům modlitby slouží k prvotnímu hlásání. Jako rybářská síť slouží k zachycení těchto lidí, ale tito lidé musí dělat další kroky. Účastníci z Domů modlitby se mohou zapojit ve farnosti, popřípadě využít další aktivity a nabídku Koinonie Jana Křtitele, nabídka je opravdu široká. Dále mohou využít možnosti, které nabízejí různá další hnutí, řády, společenství.

Co se týče účastníků kurzů Alfa, i zde je třeba účastníky kurzu nějakým způsobem podchytit, dát jim možnost pokračovat v setkávání, mít jim co nabídnout. Na konferenci o evangelizaci zazněla i svědectví, či se mluvilo o dalším začlenění do farnosti v duchu Farních evangelizačních buněk jako pokračování kurzu Alfa, tak i jako pokračování a další práce se společenstvími, která vznikla ze seminářů Život v Duchu (Sievers), neboť zde bylo pohlíženo na tu možnost dalšího zvěstování, další evangelizace.

Součástí jak Domu modlitby, tak Farních evangelizačních buněk je multiplikace, tedy rozdělení na další Dům modlitby či na další Buňku. K tomuto rozdělení ale dochází v čase, napřed je třeba, aby v Domě modlitby či v Buňce byli zformováni další animátoři, tedy lidé schopní toto nově vzniklé společenství vést.

6 Závěr

Kdybychom si chtěli položit otázku, jaký krok dále udělat, který ten program je vhodný pro mě? Kterého se mám zúčastnit? Odpověď není jednoduchá. Záleží na situaci jednoho každého z nás. Zúčastnit se kteréhokoliv kerygmatického kurzu či programu, není vůbec špatné. Papež František doporučuje obnovovat zkušenost s Pánem¹⁷⁸ a takové setkání může vést k narovnání naší cesty víry, k tomu, abychom Pánu dali znova to první místo v našem životě. Záleží také na nabídce – co se děje ve farnosti nebo v nějakém blízkém okolí, záleží také na našem způsobu žití víry, na naší spiritualitě. Jinak si vybere např. mariánský ctitel, jinak člověk, který se pohybuje v Charismatické obnově, jinak někdo jiný. Ve farnostech nejen v postní době, ale i průběžně během celého roku probíhají duchovní obnovy či jiná podobná setkání. V některých farnostech je během těchto setkání nejenom možnost svátosti smíření či duchovního rozhovoru, ale také např. možnost přímluvné modlitby. V některých farnostech probíhají každý měsíc Večery chval, tedy je z čeho vybírat. Jistě také není problém dostat se třeba na nějaká víkendová setkání, tak jak je nabízejí různá hnutí, či na různé exercicie, či jiná setkání určená jak k oživení, tak k prohloubení naší víry.

Na cestě víry musíme být lidmi aktivními, ne pouze diváky. Nabídka církve je pořád pouze nabídka – tedy záleží na nás, jaký krok uděláme, nebo ne. Budeme-li přemýšlet nad tím, jak má tato naše cesta vypadat, podíváme-li se na podobenství, tedy naším vzorem musí být ti, kteří nebyli pasivními pozorovateli, ale těmi, kdo Ježíše potřebovali. Zde naším vzorem musí být Zacheus, který leze na moruši, marnotratný syn, který se vrací k otci a je otcem vyhlášen a otec mu běží naproti.¹⁷⁹ My se mnohdy chováme jako ti starší synové. Jsme schopni posuzovat, házet Božímu milosrdenství klacky pod nohy. Nějakým způsobem se vystředujeme, ale tím se vystředujeme z Ježíšovy blízkosti, protože On přece přišel zachránit hříšníky. Tím, že se stavíme do role spravedlivého, tak se stáváme těmi, kdo se sami vystředují na okraj. Už nejsme těmi, kdo sice mají odumřelou ruku (kdo je bez hříchu, hod' první kamenem), ale mají správný postoj, jsou na správném místě – staví se doprostřed, před Boží tvář, před Ježíše. Nebýt jako ten, který i má znalosti, ale je v roli diváka, v roli toho, který přece zná, v roli toho, kterého už nic nepřekvapí. Kdo nic nečeká, nic nedostane – není

¹⁷⁸ Srov. EG 3; EG 5

¹⁷⁹ Srov. EG 3

schopen přijmout. Bůh obdarovává, to On chce obdarovat nás, a my se vlastně uschopňujeme tento dar přijmout, otvíráme se tomu obdarování. Pořád je to nabídka, na kterou může člověk nějakým způsobem odpovědět, anebo nemusí. Není to povinnost, ale je to nabídka udělat malý krok, díky němuž se otevřeme velikému požehnání.

Seznam použitých zdrojů

- ALBERICH, E. DŘÍMAL, L. *Katechetika*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-382-6.
- ARGAŇARAZ, R. *Koinonia Jana Křtitele*, Litice: DAN 1998 ISBN neuvedeno.
- Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona: český ekumenický překlad*. Praha: Česká biblická společnost, 2015. ISBN 978-80-7545-000-5.
- Dokument o směřování katecheze a náboženského vzdělávání v České republice*, Česká biskupská konference, Praha: 2015.
- Dokumenty II. vatikánského koncilu*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2002 ISBN 80-7192-438-5.
- GRAMMATICA, A. *Charismatická animace - jak žít modlitební setkání*, Plzeň: Tiskárna Brouček 1997 ISBN neuvedeno.
- Katechismus katolické církve*, Praha: Zvon 1995 ISBN 80-7113-132-6.
- KOLEKTIV ČLENŮ KOMUNITY JÁN KRSTITEĚL *Dom modlitby*, Prešov: Réma 1998 ISBN 80-967559-5-1.
- LÉON-DUFOUR, X. *Slovník biblické teologie*, Velehrad – Křesťanská akademie, Řím, 1991, ISBN neuvedeno.
- OPATRŇÝ A. *Katechumenát v naší zemi – podmínky a výzvy*. In *Křesťanská iniciace. Sborník třetí vědecké katechetické konference*, Praha: 2009.
- OPATRŇÝ A. *Malá společenství, jak začít, jak pokračovat*. Pražské pastorační středisko; Praha: 2000, ISBN neuvedeno.
- PERINI, P. *Systém farních evangelizačních buněk – základní manuál*, Dolany u Olomouce: Komunita Blahoslavenství 2014 ISBN 978-80-260-6344-5.
- POJAVNIK, I. *Mysterium koncilu*, Olomouc: Matice cyrilometodějská s.r.o., 1998 ISBN neuvedeno.
- RAHNER K. VORGRIMLER H. *Teologický slovník*, Praha: Zvon 1996, ISBN 80-7113-088-5.
- Rybářská síť – direktorium Domu modlitby Koinonie Jan Křtitel*, Druhé zrevidované a rozšířené vydání – březen 2003, ISBN neuvedeno.
- SECONDIN, B. *Nová hnutí v církvi*, Kostelní Vydří, Karmelitánské nakladatelství 1999 ISBN 80-7192-391-5.
- SKALICKÝ, K. *Radost a naděje*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2000 ISBN 80-7192-430-X.
- TARDIF, E. FLORES, J. H. P. *Ježíš mě učinil svým svědkem*, Praha: Portál 1993 ISBN 80-85282-48-8.
- Všeobecné katechetické direktorium*, Praha: Sekretariát České biskupské konference 1994.

Církevní dokumenty

- BENEDIKT XVI. *Deus caritas est*, encyklika (25. prosince 2005), Praha: Paulínky, 2006, ISBN 80-86949-03-6.
- BENEDIKT XVI. *Verbum Domini*, apoštolská exhortace (30. září 2010), Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2011, ISBN 978-80-7195-271-8.
- FRANTIŠEK. *Evangelii gaudium, apoštolská exhortace o hlásání evangelia v současném světě*. Praha: Paulínky, 2014, 183 s. ISBN 978-80-7450-118-0.

JAN PAVEL II. *Catechesi tradendae*, apoštolská exhortace (16. října 1979). Řím: Křesťanská akademie Řím, 1982.

JAN PAVEL II. *Christifideles laici*, posynodní apoštolský list (30. prosince 1988), Zvon, Praha 1990.

JAN PAVEL II. *Novo millennio ineunte*, apoštolský list papeže na závěr Jubilejního roku 2000, sekretariát české biskupské konference, Praha, 2001.

JAN PAVEL II. *Redemptoris missio*: O stálé platnosti misijního poslání (7. prosince 1990.) Praha: Zvon, 1994. ISBN 80-7113-101-6.

PAVEL VI. *Evangelii nuntiandi*, apoštolská exhortace: hlásání evangelia, (8. prosince 1975.) Praha: Zvon, 1990, 75 s. ISBN 80-7113-026-54.

Elektronické zdroje

Církev – dar malého společenství, Duchovní inspirace [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <https://duchovni-inspirace.signal.cz/1602/cirkev-dar-maleho-spolecenstvi>

Farní evangelizační buňky [online]. [cit. 2017-01-05]. Dostupné z: <http://www.evangelizacnibunky.cz/>

Kázání z Domu sv. Marty, Radio vaticana [online]. [cit. 2016-12-18]. Dostupné z: <http://www.radiovaticana.cz/clanek.php4?id=19494>

Koinonia Jan Křtitel [online]. [cit. 2016-11-18]. Dostupné z: <http://www.koinonia.cz/>

Koinonia Jan Křtitel [online]. [cit. 2016-11-18]. Dostupné z: <http://www.koinonia.cz/aktivity/>

Koinonia Jan Křtitel [online]. [cit. 2016-11-18]. Dostupné z: <http://bks.koinonia.cz/prehled-etap/>

Koinonia Jan Křtitel [online]. [cit. 2016-11-18]. Dostupné z: <http://www.koinonia.cz/kdo-jsme-parent/prorocstvi-o-camparmo/>

Kompendium katechismu katolické církve IX. část, ot. 556, Radio vaticana [online]. [cit. 2016-12-18]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=4191>

Seminář o Farních evangelizačních buňkách [MP3]. Dolany u Olomouce: Komunita Blahoslavenství 2013

Kruciáta osvobození [online]. [cit. 2017-01-05]. Dostupné z: <http://www.kruciata.cz/Box/Dokumenty/AbstinentskeKredo.pdf>

Kurzy Alfa [online]. [cit. 2017-01-05]. Dostupné z: <http://www.kurzyalfa.cz/>

Oáza Světlo-Život [online]. [cit. 2017-01-05]. Dostupné z: <http://oaza.info/>

OPATRŇÝ A. *Hnutí a malá společenství*, Katolická charismatická obnova [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <http://www.cho.cz/clanky/Hnuti-a-mala-spolecenstvi.html>

OPATRŇÝ A. *Společenství – trocha teologie a sociologie jako obrana před zklamáním*, Katolická charismatická obnova [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <http://apologia.cho.cz/clanky/Spolecenstvi-trocha-teologie-a-sociologie-jako-obrana-pred-zklamanim.html>

Pastorace.cz [online]. [cit. 2016-12-29]. Dostupné z: <http://www.pastorace.cz/Clanky/Kdo-se-klani-Jezisi-neklani-se-uz-zadne-jine-pozemske-moci.html>

RAJLIČ J. *Hnutí Světlo-Život a evangelizace*, Teologické texty [online]. [cit. 2017-02-16]. Dostupné z: <http://www.teologicketexty.cz/casopis/1995-6/Hnuti-Svetlo-Zivot-a-evangelizace/190>

TICHÝ L. *Novozákonní základy a impulzy evangelizace*, Teologické texty [online]. [cit. 2017-02-16]. Dostupné z: <http://www.teologicketexty.cz/casopis/2013-4/Novozakonni-zaklady-a-impulzy-evangelizace.html>

Seznam zkratek

aj.	a jiné
apod.	a podobně
atd.	a tak dále
např.	například
srov.	srovnej
sv.	svatý
tzn.	to znamená

Zkratky na citovanou literaturu

- Zkratky Dokumentů II. vatikánského koncilu jsou převzaty z publikace *Dokumenty II. vatikánského koncilu*, 2. vydání (v KN první), Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2002 ISBN80-7192-438-5 s. 27.
- Zkratky knih Písma svatého jsou převzaty z KKC, s. 695 – 696.
- CT *Catechesi tradendae*: Apoštolská exhortace (16. října 1979). Řím: Křesťanská akademie Řím, 1982.
- DCE *Deus caritas est*: Encyklika (25. prosince 2005), Praha: Paulínky, 2006, ISBN 80-86949-03-6.
- EG *Evangelii gaudium: apoštolská exhortace o hlásání evangelia v současném světě*. Praha: Paulínky, 2014, 183 s. ISBN 978-80-7450-118-0.
- EN *Evangelii nuntiandi*: Apoštolská exhortace: hlásání evangelia, (8. prosince 1975.) Praha: Zvon, 1990, 75 s. ISBN 80-7113-026-54.
- ChL *Christifideles laici*: Posynodní apoštolský list (30. prosince 1988), Zvon, Praha 1990.
- KKC *Katechismus katolické církve*, Praha: Zvon 1995 ISBN 80-7113-132-6 číslo za zkratkou udává článek.
- NMI *Novo millennio ineunte*, Apoštolský list papeže Jana Pavla II. na závěr Jubilejního roku 2000, sekretariát české biskupské konference, Praha, 2001.
- RM *Redemptoris missio*: O stálé platnosti misijního poslání (7. prosince 1990.) Praha: Zvon, 1994. ISBN 80-7113-101-6.
- VD *Verbum Domini*: Apoštolská exhortace (30. září 2010), Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2011, ISBN 978-80-7195-271-8.

Abstrakt

KORTUS, P. *Obnovné programy v církvi*. České Budějovice 2017. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra etiky, psychologie a charitativní práce. Vedoucí práce M. Opatrný.

Klíčová slova: evangelizace, obnova, prvotní hlásání, duchovní růst, obnovný program.

Práce ukazuje na problém nestejně hloubky prožívání víry. Snaží se ukázat na nutnost stálého posvěcování se a budování vztahu s Bohem. Evangelizace je hlavním úkolem církve. Je zaměřena jak dovnitř církve a slouží k duchovnímu růstu věřících, tak i vně církve, kde je jejím úkolem hlásání radostné zvěsti. Práce se snaží pomocí vybraných evangelizačních programů ukázat, jakým způsobem se lze zhostit tohoto úkolu. Vybrané evangelizační programy jsou: Koinonia Jana Křtitele, Hnutí Světlo-Život, Farní evangelizační buňky, Domy modlitby a kurzy Alfa.

Abstract

Renewal programs for Church.

Keywords: evangelization, renewal, initial proclamation, spiritual growth, renewal program.

This thesis refers to the topic of differences in depth of experiencing the faith. It attempts to point out the importance of continuous self-consecration and building relationship with God. Evangelization is the main responsibility of the Church. It is aimed within the Church to ensure the spiritual growth of the faithful and also beyond to spread the glad tidings. This thesis provides examples of these actions through the description of the selected evangelization programs as Koinonia John the Baptist, Light-Life movement, Parish Evangelization Cells, House of Prayer and the Alpha course.